

HVAD SKAL VI MED HAM DER BLICHER?

Et undervisningstilbud til landets gymnasier til deres arbejde med kanonforfatteren Steen Steensen Blicher.

- projektet har modtaget støtte fra Kulturstyrelsens formidlingspulje 2 i maj 2012.

GENSTANDSFELT, MÅLGRUPPE OG FORMÅL MED PROJEKTET

Det helt centrale element i projektet er St. St. Blicher: Blichers alsidighed som forfatter, landøkonom og præst; hans rolle som oplysningsmand lokalt og nationalt – en rolle han delte med og videreførte efter sin far, Niels Blicher. Anskuer man Blicher ud fra disse vinkler er det oplagt at arbejde med hans litterære produktion i faget dansk på gymnasierne, men lige så relevant at inddrage ham i historiefaget, hvilket er en naturlig del af projektet. Dette vil fremgå af projektets formidlingsplatform, nemlig hjemmesiden www.blicher-nu.dk som også kan findes som en underside til Museum Silkeborgs hjemmeside: www.museumsilkeborg.dk

Projektets primære målgruppe er gymnasieelever, HF, HHX og deres lærere, som skal beskæftige sig med kanonforfatteren St. St. Blicher.

Projektet sigter på at åbne Blicher, hans tekster, hans tid og hans livsvilkår for unge mennesker af i dag. Vi vil vise dem, at selv om der er mere end hundrede år mellem dem og fortidens penneførere, så har de meget til fælles – vi har haft for øje at understrege kanonforfatternes relevans for gymnasieelever, HF'ere og HHX'ere anno 2013.

Projektets helt konkrete mål er at skabe en ny bevægelig platform, hvorfra museet i et kontinuert samarbejde med målgruppen og deres lærere kan udnytte og fortsat udvikle museets undervisning og faglige arbejde med Blicher. Vi har udviklet en hjemmeside, som platformen vi formidler fra. Denne hjemmeside vil forandre sig over tid og udvikle sig i forhold til det fundament af samarbejde som dette projekt har skabt. Projektet er således første led eller startskuddet til et samarbejde som vi fra museets side ønsker at udbygge og styrke fremadrettet.

HVILKE FORMIDLINGSFORMER ER PROJEKTET BASERET PÅ?

Vi har i samarbejde med gymnasierne udviklet et kompendium, som danner grundstenen i arbejdet med den digitale, interaktive formidling. Formidlingsformerne implementeres som en naturlig del af museets arbejde med målgruppen. Eleverne har selv været med til at udarbejde rapporter omkring en hjemmesides udformning (se bilag)

HVAD ER PROJEKTETS RESULTATER OG LÆRINGSUDBYTTE?

Et af de vigtigste resultater for museet, er at vi har skabt kontakt til en ny målgruppe. Gymnasierne var tidligere ikke blandt Blicheregnens Museums hyppigste gæster, men ved at give dem et konkret formål med deres besøg her på stedet såvel som med vores besøg hos dem, har vi åbnet øjnene for hinanden, så at sige. Projektets formål var at skabe en overskuelig platform med højt fagligt indhold vedr. Blicher til brug for landets gymnasier. Denne platform havde vi forventet skulle være en iBog udviklet i samarbejde med et af de større forlag med særlig ekspertise i forhold til e-formidling, men den løsning viste sig – efterhånden som projektet skred frem – at være for uflexibel i forhold til det, vi vil med projektet, og i forhold til det vi kunne se, at vi kunne få ud af samarbejdet. Samarbejdet har vist sig at kunne meget mere end den oprindelige tanke for dets etablering. Som vi også i projektansøgningen til Kulturstyrelsen nævnte, kunne en hjemmeside vise sig at være mere anvendelig og egnet til formålet. Med en hjemmeside kan vi til hver en tid ændre på indholdet, tilføje temaer og justere alt efter en given tids brugere og deres behov. Hjemmesiden bliver således en dynamisk platform, som videreføres og påvirkes af nye klasser, nye elever. Derfor har projektet i høj grad lært os, at fleksibilitet er vigtig i forbindelse med målgruppen, såvel mht. forløb, produkt og videreførelse af samarbejdet.

EVALUERING OG AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Ud fra det udsendte og besvarede evalueringsskema til lærer og elever er det helt generelle indtryk, at slutproduktet – *BlicherNU* – er et velkomment tilbud til gymnasieelever. Flere lærere har allerede nu givet til kende, at de påtænker at indarbejde materialet i deres undervisning for de kommende år. Vi kan se ud fra besvarelserne, at flere har idéer til alternative løsninger, og at de dermed allerede nu ser sig som sparringspartnere og altså medvirkende til, at *BlicherNU's* altafgørende dynamik fortsættes. Denne dynamik i produktet kunne ikke fastholdes uden gymnasiernes medvirken, hvorfor vi på museet er begejstrede for, at alle tre gymnasier – Viborg Katedralskole, Viborg Gymnasium og Silkeborg Gymnasium – bestemt har lyst til at fortsætte samarbejdet.

Fra elevsiden kan vi via evalueringen afkode, hvordan unge vurderer og prioriterer en hjemmesides layout i forhold til dens indhold. Det er tydeligt, at vil man kommunikere med denne gruppe, nytter indsatsen kun, hvis man taler deres sprog. Det forsøger vi så. Vi lytter til deres råd bl.a. vedr. ungdommelighed i hjemmesidens grafiske udtryk, dens funktionalitet og interaktivitet, samt selvfølgelig hvordan vi sammensætter og præsenterer indholdet. Gennem dialogen med eleverne og via evalueringsskemaerne har vi fået deres – brugernes – inputs om hvad, der er vigtige elementer på hjemmesiden.

Det er vores overordnede indtryk, at elever såvel som lærere har haft et fint udbytte af samarbejdet mellem museum og gymnasium. Vi lytter til deres kommentarer, og vi ved, at det første vi skal arbejde videre med, er et tema om Steen Steensen Blichers skrivemåde. Flere elever efterspørger konkret viden herom, og det vil vi naturligvis imødekomme ved at give dem tydelige teksteksempler og forklaringer på sammenhængen mellem miljø og stil. Denne sammenhæng vil vi også forsøge at tydeliggøre i de næste tekst-opgaver, vi laver. Hermed imødekommer vi også den generelle efterspørgsel efter flere opgaver til Blichers tekster. De nye opgaver vil blive lagt på hjemmesiden efterhånden, som de er klar.

Det vigtigste for at projektet kom godt fra start var, at vi herfra satte os ind i gymnasiebekendtgørelsen for STX. Men det var ikke gjort med det. Gymnasieelever og –læreres hverdag er presset. De har ikke meget tid til overs. Derfor måtte vi forberede os grundigt og skabe et produkt af høj kvalitet – med brugernes hjælp – for at være sikre på at produktet ville blive brugt også efter projektperioden var afsluttet. Ved at tilpasse BlicherNU efter deres behov, har vi fået et redskab som kan være til hjælp for alle danske gymnasieklasser der arbejder med kanonforfatteren Steen Steensen Blicher. Vi ønsker, at dette projekt er et springbræt til et vedvarende dynamisk og meningsgivende samarbejde for begge parter.

Vi ved ikke, hvad fremtiden bringer, men vi har gjort os nogle tanker om det. Stedbaseret læsning vil eksempelvis være en af mulighederne for at nå dybere ind i en forfatter som Steen Steensen Blichers tekster. De placerer sig i dag langt fra en ung 3. g'er, men ved at bevæge sig i Blichers miljø, vil denne forhåbentlig kunne danne sig et indtryk af det miljø, de mennesker og den identitet, som Blicher skildrer. Stedbaseret læsning vil kunne bidrage til en yderligere åbning af de ind imellem lidt komplekse Blichertekster.

BILAG 1 – KOMPENDIUM

Hvad skal vi med ham der Blicher?

Til anvendelse i gymnasieskolernes undervisning i faget Dansk

Kompendiet er udarbejdet af
Silkeborg Kulturhistoriske Museum
Adf. Blicheregnens Museum
i samarbejde med Silkeborg Gymnasium

Indholdsfortegnelse

Forord

Novellerne	s. 1
Hosekræmmeren – indledningen (<i>Orig. Fortælling</i>)	s. 2
Hosekræmmeren – indledningen (<i>Moderniseret af Per Jespersen</i>)	s. 3
Skytten paa Aunsbjerg (<i>Orig. Fortælling</i>)	s. 4
Sildig Opvaagnen (<i>Orig. Fortælling</i>)	s. 12
Digtene	s. 25
Hiemvee, 1814	s. 25
Præludium, 1838	s. 26
Ouverture, 1838	s. 26
Mads Doss, 1842	s. 27
Mads Doss, 1842 (<i>Moderniseret</i>)	s. 27
Øvrige Blicher-tekster	s. 28
Afskeeds-Prædiken, holden i Thorning Kirke d. 16. Octobr. 1825	s. 28
Uddrag af Himmelbjerget, 1838	s. 32
Himmelbjergmøderne – Brev fra Blicher som Himmelbjergspræst, 1839	s. 32
Viborg Amts Beskrivelse, 1839	s. 33
Uddrag af Steen Steensen Blichers liv fortalt af ham selv, 1840	s. 34
Forslag til litteratursammenligninger	s. 35
B.S. Ingemann: I Snee Staaer Urt og Busk i Skjul, 1831	s. 35
Olivia Levison: Uddrag af Konsulinden, 1887	s. 35
Inger Christensen: Et samfund kan være så stenet, 1969	s. 36
Dan Turèll: Storbyens Pris, 1977	s. 36
Forslag til opgaver	s. 38
Opgaver til <i>af Himmelbjerget</i>	s. 38
Opgaver til Himmelbjergmøderne	s. 38
Opgaver til Blicher og Ingemann – med nodesæt	s. 38

Forord

Hvad skal vi med ham Blicher? er et kompendium udviklet i et samarbejde mellem Silkeborg Gymnasium og Silkeborg Kulturhistoriske Museum, afd. Blicheregnens Museum. Samarbejdet er blevet til for at opfylde et ønske om, at I – gymnasielærere i Silkeborg – og med tiden hele landets korps af dansklærere vil opdage, at vi på de kulturhistoriske museer har noget at byde på, når I tager fat på kanonforfattere som eksempelvis Steen Steensen Blicher.

Teksterne i kompendiet er udvalgt i samarbejde mellem museum og gymnasium i et forsøg på at gøre arbejdet med Blicher og hans tid mere spændende, mere relevant og mere tidssvarende for unge læsere. Vi åbner meget gerne dørene for et besøg på museet for at være med til at sikre at indtrykkene sætter sig fast. Dette kan litteraturformidling uden for de traditionelle rammer hjælpe med til.

I 2004 fastlagde Kulturministeriet en litteraturkanon indeholdende 24 danske forfattere, der hver især repræsenterer deres tid, ånd og genre. Steen Steensen er på denne liste med novellen *Præsten i Vejlbj* fra 1829.

Men Blicher er ikke kun interessant, fordi han er pligtlæsning på landets gymnasier – han er interessant, fordi han fortæller den simple mands historie, som ingen andre fortæller på den tid. Han er interessant, fordi han placerer sig midt i mellem to vigtige epoker – *Oplysningstiden* og *Det moderne Gennembrud*. Han er interessant, fordi han livet igennem er ubeslutsom: han er i en konstant dialog – ind imellem konflikt – med sig selv om, hvad han foretrækker: det gamle eller det nye. Han er interessant, fordi han på en række punkter er lysår forud for sin tid. Derfor er han relevant i dag – også for unge studerende, som andet end pligtlæsning!

Med denne litteraturkanon i hånden er startskuddet givet i forhold til at få Blicher ud i hele landet. I vores daglige arbejde på museet bestræber vi os på at gøre ham relevant for vores egen tid – vi støver ham af, og vi forsøger at læse ham på nye måder og op mod andre forfattere, end det tidligere har været gjort. I kompendiet forsøger vi at give flere indgangsvinkler til Blicher, således at også unge opdager, at han faktisk har noget relevant at sige dem. Et besøg på museet kan forhåbentlig hjælpe teksterne endnu længere ind under huden på de unge studerende – det er vel i hvert fald et forsøg værd, ikke sandt?

Anja Høegh, museumsformidler
Line Højgaard, museumsinspektør

Silkeborg Kulturhistoriske Museum
Afd. Blicheregnens Museum

Steen Steensen Blicher

Novellerne

- Hosekræmmeren – indledningen
- Skytten paa Aunsbjerg
- Sildig Opvaagnen

<http://www.nilen.dk/projekter/blicher/>

Ved dette link er der mulighed for at vælge mellem et udvalg af Blichers noveller og læse dem i moderniseret form. Hjemmesiden kan være et godt værktøj for de elever, der skal arbejde med Blichers digte.

Steen Steensen Blicher

Hosekræmmeren

- indledningen

(Orig. fortælling)

[Nordlyset bd. 9, 1829]

*"Den største Sorg i Verden her
Er dog at miste den, Man har kjer."*

Stundom, naar jeg har vandret ret ude i den store Alhede, hvor jeg kun har havt den brune Lyng omkring mig og den blaae Himmel over mig; naar jeg vankede fjernt fra Menneskene og Mindesmærkerne om deres Puslen hernede, der i Grunden kun er Muldvarpeskud, som Tiden eller en og anden urolig Tamerlan engang jevner med Jorden; naar jeg svævede hjertelet, frihedstolt som Beduinen, hvem intet Huus, ingen snævert begrændset Mark fængsler til Pletten, men som ejer, besidder Alt hvad han seer, som - ikke boer - men lysterer hvor han vil; naar da mit vidt omsvævende Blik i Kimingen skimtede et Huus, og saaledes ubehageligen standsedes i sin lette Flugt: stundom opstod da, Gud forlade mig denne Flyvetanke; thi Andet var det dog ikke - det Ønske, gid denne Menneskevaaning var borte! der boer ogsaa Møje og Kummer; der trættes, der kives ogsaa om Mit og Dit! - Ak! den lykkelige Ørken er baade min og din, er Alles, er Ingens. - En Forstmand skal have foreslaaet at forstyrre hele Colonieanlægget, plante Skov paa Beboernes Marker og i deres sløjfede Byer; mig har stundom den langt umenneskeligere Tanke paatrængt sig: hvad om her endnu havde været lynggroet Hede, den Samme, som for Aartusinder siden, uforstyrret, uomrodet af Menneskehænder! Men, som sagt, jeg meente det ikke alvorligt. Thi naar jeg udmattet, mødig, smægtende af Hede og Tørst med smertelig Længsel tænkte paa Arabernes Telt og Kaffekjedel: da takkede jeg Gud, at et lyngtækt Huus - om end

milelangt borte - forjettede mig Skygge og Vederqvægelse.

Og befandt jeg mig saaledes for en Deel Aar siden en stille, varm Septemberdag langt ude i denne samme Hede, som jeg i arabisk Forstand kalder min. Ingen Vind bevægede den rødme Lyng; Luften var lummer og døsig. De fjerne Bakker, som begrændsede Synskredsen syntes at svømme, liig Skyer, omkring den uhyre Slette; og antog mange vidunderlige Skikkelser af Huse, Taarne, Slotte, Mennesker og Dyr; men alle af dunkle uformede Omrids, ustadige vaxlende som Drømmebillede: snart forvandlede en Hytte til en Kirke, denne igjen til en Pyramide; hist hævede sig et Spiir, her sank et andet; et Menneske blev til en Hest, og denne igjen til en Elephant; her gyngede en Baad, og der et Skib med udspændte Sejl. - Længe forlystede sig mit Øje ved Beskuelsen af disse phantastiske Figurer - et Panorama, som kun Søemanden og Ørkens Indvaaner har Lejlighed at nyde - da jeg omsider træt og tørstig begyndte at lede om et rigtigt Huus blandt de mange falske; jeg ønskede ret inderligt at bortbytte alle mine prægtige Feeslotte for en eneste menneskelig Hytte. Det lykkedes: jeg opdagede snart en virkelig Gaard uden Spiir og Taarne, hvis Omrids bleve tydeligere og skarpere, jo nærmere jeg kom den, og som, flankeret af Tørvestakke, saae langt større ud, end den virkelig var.

Steen Steensen Blicher

Hosekræmmeren

- indledningen

(Moderniseret af Per Jespersen)

"Den største sorg i verden her er dog at miste den, man har kær".

Somme tider, når jeg har vandret langt ude i den store Alhede, hvor jeg kun har haft den brune lyng omkring mig og den blå himmel over mig, og når jeg vandrede fjernt fra mennesker og sporene efter deres gøren og laden hernede, som faktisk kun er som muldvarpeskud, som tiden eller en eller anden hærfører engang vil jævne med jorden, og når jeg svævede lykkeligt og frihedsberuset som beduinen, der ikke er bundet til noget bestemt sted på grund af hus og snæver mark, men som blot besidder alt, hvad han ser og som ikke bor, men færdes hvor han vil, og mit spejdende blik ude i horisonten fik øje på et hus og derved blev fanget i sin lette flugt. Så skete det en gang imellem – Gud tilgive mig denne flyvske tanke, for andet var det vel ikke – at denne tanke kom: Gid denne menneskebolig dog havde været borte! For der er også sorg og besvær, og der skændes man også om dit og mit! Åh, den lykkelige ørken er både din og min; den er alles og ingens. – En forstmand skal have foreslået at forstyrre hele kolonianlægget, for at plante skov på beboernes marker og i deres nedlagte byer. Men jeg har sommetider oplevet, at en endnu mere umenneskelig tanke trængte sig på: hvad hvis her endnu havde været lyngbegroet hede, den samme som for årtusinder siden, uforstyrret og urørt af menneskehænder! Men som sagt, jeg mente det ikke alvorligt. For når jeg udmattet, træt og pint af hede og tørst længselsfuldt tænkte på arabernes telt og kaffekedel, takkede jeg Gud for, at et lyngtækket hus lovede mig skygge og trøst, selvom det lå mile borte.

For en del år siden befandt jeg mig en stille, varm sommerdag ude i den samme hede, som jeg i arabisk forstand kalder min. Ingen vind bevægede den rødlige lyng. Luften var lummer og døsig. De fjerne bakker, der begrænsede synsfeltet, så ud til at svømme omkring den uhyre slette og de antog vidunderlige figurer som huse, tårne, slotte, mennesker og dyr. Alle disse figurer var dunkle og havde slørede omrids. De ændrede udseende som drømmebilleder. Snart blev en hytte til en kirke, som igen blev til en pyramide. Et sted dukkede et spir op, et andet sted forsvandt et spir. Et menneske blev til en hest, der igen blev til en elefant. Der var en båd, der gyngede, og et skib med udspændte sejl. – Længe morede det mit øje at se disse fantastiske figurer. Det var et panorama, som kun sømanden og ørkenens beboere tit kan nyde. Så begyndte jeg træt og tørstig at lede efter et rigtigt hus blandt alle de falske. Jeg ønskede brændende at bytte alle mine prægtige feslotte med bare én menneskelig hytte. Det lykkedes: Jeg opdagede snart en virkelig gård uden spir og tårne. Omridset blev tydeligere og skarpere, jo nærmere jeg kom. Der stod tørvestakke omkring gården, så den så større ud, end den virkelig var.

Steen Steensen Blicher

Skytten paa Aunsbjerg

(Orig. fortælling)

Kornmodn, 1839

I min Opvæxt maatte jeg oftere og længere end jeg ønskede opholde mig, eller rettere: indspærres paa denne Gaard. Besidderen Etatsraad Steen de Steensen var nemlig min Moders Morbroder. Han og Kone - en Schinckel - havde ingen Børn; jeg var opkaldt efter ham; og han var en godmodig Mand. Hun - ja, hun holdt virkelig af mig - hun var »fuldblods,« som det nu hedder; og man veed, at denne Race ikke er fri for Nykker, dem ej engang den »permanente Guillotine« er istand til at udpille: hun vilde herske; intet videre. »Hvor er din Villie, lille Steen?« sagde hun ofte til mig - men ikke uden naar Fremmede vare tilstede. Jeg var en Dukke, en Automat; og hun havde lært mig at svare: »I Bedstemoders Lomme.« - Den stakkels Drengs sædvanlige Trøst var, i hendes Fraværelse at drille hendes Yndlingshund »Manille«, der, mellem os sagt, var af en yderst gnaven og irritabel Tænkemaade. Jeg fik, henad Vejen sagt, den Satisfaction: at den engang uforvarende kom ind i Tøjreslaget til en Ørn, der ogsaa var fængslet, men til en Grønplet i Haugen, hvor da denne Fuglenes Konge myrdede Favoriten, og aad ham til Frokost. Det forstaaer sig: paa den regjerende Dronnings Befaling blev der holdt Standret over ham, og Dommen, at skydes, strax fuldbyrdet af Skytten Vilhelm.

Samme Skytte var ellers min Favorit; og jeg var aldrig lykkeligere, end naar jeg engang kunde faae Lov til at besøge ham i hans Kammer, bese hans Geværer, lege med hans Hunde, og høre hans Jagthistorier. - Han hedde ellers »Guillaume,« der betyder det samme paa fransk som Wilhelm paa tydsk, og han var en Franskmand. - Jeg veed det nok: jeg er kommen i Ord for at lyve; og nu kunde maaskee Een og Anden ogsaa her ville

beskyldte mig for et Falsum. Men jeg er ikke bange; jeg kan legitimere mig - og jeg holder af Legitimiteten. General Numsen, som engang, endnu i Mands Minde, var Chef for daværende Rytterregiment i Randers, havde, før han kom i russisk Tjeneste, tjent i den franske Armee. Her havde han faaet Rytteren Guillaume til Oppasser, og da de Begge vare blevne kede af Kehrausen ved Rosbach, som Pompadourgeneralen - ikke førte op, thi det gjorde den gamle Fritz - men førte ned, ad Rhinen til - saa bleve baade Numsen og hans Tjener saa forstoppede i Halsen af al det Pudder, der støvede fra de franske Parykker, at de sagde Farvel til Skjørteregimentet, og fulgtes ad herind til Danmark.

Vilhelm var en undersætsig fiirskaaren Karl med et tykt sort Haar, ditto Øjenbryn og smaa brune Øjne til et bredt, blegt, men dog vakkert Ansigt. Mod almindelig fransk Natur var han saa alvorlig, at jeg aldrig mindes at have seet ham lee; endog kun et Smil af ham var en Sjeldenhed; og endda laae der i samme Noget, som ikke huede mig. - Han var derhos ordknap, og sagde ikke mere, end netop behøvedes; undtagen naar han engang imellem fik isinde at fortælle mig Noget; og da tyktes mig, at han saae langt anderledes ud end til daglig Brug. - »Herren« - saaledes hed' Bedstefader til daglig Brug - gjorde meer af ham, end af selve Forvalteren, og sagde mange Gange: »at det var den ærligste Sjæl i Verden.« - »Naadigfruen« leed ham ikke synderligt; og det kom mig for, som om hun med Forsæt undgik at tale med ham; i det mindste maatte jeg ofte overbringe ham hendes Befalinger, om han end ikke var længere borte, end fra een Dør til en anden. - Næsten ligesaa lidt Samkvem havde han med de andre Tyende paa Gaarden - eet undtaget. Og dette ene var - en ung, og, efter Kyndiges Mening, meget smuk Stuepige, ved Navn Mette. Man skulde troe, at Hun maattet ligne Ham i Sind og Væsen; men tvertimod: Hun var stedse mild og munter; dog derhos saa anstændig i sin hele Opførsel, at Tjeneren, som ikke kunde undvære - og heller aldrig savnede - lidt Kjeresterie, saa med Een saa med Enanden, han kaldte hende - naar hun

eller Vilhelm ikke hørte det - »Sipsippenip.« Forvalteren, Gartneren og Ladefogden betitlede hende ligesaa pent; men, det forstaaer sig, ikke i Herskabets Nærværelse. - Jeg undrede mig tidt og kunde ikke begribe, hvoraf det kom: at, naar Vilhelm og Mette vare sammen, saae Han mere mild, og Hun mere alvorlig ud end ellers; og ligesaalidt: hvorfor Begge efter en Tids Forløb saae alvorlige ud, og det enten de vare hos hinanden eller fra hinanden. Og det blev jo længere jo værre, og omsider saae jeg stakkels Mette græde, naar nemlig Ingen anden end jeg Smaadrenge var tilstede. Og naar jeg saa spurgte hende: hvorfor hun græd? saa sagde hun: at hun havde Ondt i Tænderne. Men meer herom siden. Nu skal jeg foreløbig bede om Tilladelse, at fortælle Noget, som tildrog sig paa den Tid da Stuepigen begyndte at faae Ondt i Tænderne.

Herren havde sendt Skytten synderpaa - jeg husker ikke hvortil eller hvorfor. Paa Hjemvejen kommer han mod Aften ridende til Them Kro, en Miilsvej der vesten for Himmelbjerget. Medens Hesten nu skal bede et Par Timerstid, sætter han sig i Krostuen mellem Sengen og en stor Bilæggekakelovn, for der ved Varmen at lure lidt. Strax efter kommer saa een saa enanden Bonde derind, de sætte sig ved Bordet, og faae sig et Kruus og en Pibe Tobak; men Ingen af dem lægger Mærke til Skytten.

Nu var nogle Uger iforvejen hændet den Ulykke der i Nærheden: at et Par Heste vare blevne løbske for en Skovvogn, at de havde væltet den, og at en Bondepige, som kjørte dem, og var ene paa Vognen, havde faaet Hovedet knuust mod et Træ. Denne Begivenhed var da Æmnet for Gjæsternes Samtale. To af dem havde selv været med paa samme Skovrejse; men saa langt bagefter, at de ikke havde seet hvorledes det egentlig gik til. En Bondekarl, som kjørte den Vogn, der var næst efter hendes, vidste heller ikke, hvorover Hestene bleve løbske; og Ingen af de Efterfølgende kunde see noget til de to forreste Vogne, da Ulykken skete. At hiin Karl heller Intet

havde seet, vidste de ikke anderledes at forklare sig, end at han maatte have sovet. - Som de nu sidde og snakke herom, træder just den Karl ind, og sætter sig til Bordet, og bliver strax af de Andre opfordret til at fortælle endnu engang hvorledes det var tilgaaet. Efterat have vædet sine Taleredskaber med et Glas Brændeviin og en Slurk Øl, opfyldte han Begjæringen. Men hans Beretning maa ikke have tilfredsstillet Tilhørerne, eftersom saa Den og saa Den faldt ham i Talen med den Bemærkning: at det, han nu sagde, ikke i det eller det stemmede med den Forklaring, han først havde givet. Tilsidst blev han vred, stivede Ryggen til Væggen og raabte til Den, som igjen fremkom med sin Observation: »Hvad gaaer af Dig? Du tænker vel aldrig at jeg har Skyld i Karens Død? - Det - « her slog han med Knytnæve i Bordet - »det skal Du, Dennemand knage mig, bevise!« Den Tiltalte blev heel forbløffet, og taug; men een af de ældste søgte at berolige den Opbragte med den Forsikkring: at det var der jo Ingen, der enten havde tænkt eller sagt. I dette Øjeblik springer Vilhelm frem fra sit Skjul, slaaer et Dommedagslag i Bordet foran Karlen, og udtordner: »Du har myrdet hende - det skal jeg bevise.« De forfærdede Gjæster sprang op fra deres Sæder; men den tilraabte Karl gled ned af Bænken, og med kun det liigblege Ansigt over Bordet, skjælvende, klapprende med Tænderne, stammede han: »Det har jeg ogsaa - Jeg vil jo bekjende.«

Skytten havde naturligviis ikke sovet; men nøje lagt Mærke til hele Samtalen, og deraf erhværet sig den Overbeviisning, at Hiin var Morderen. Da han nu kom frem saa pludseligt, saa spøgelseagtigt, som en Hevnens Engel, og rystede den brødetunge Samvittighed, da opløste sig Synderens Forhærdelse - hans tiltvungne Mod var knuset, hans Frækhed tilintetgjort.

Bunden førtes han til Herredsfogden, og forklarede: at Pigen havde været frugtsommelig ved ham, at han var keed af hende, og at hendes idelige Bebrejdelser og Trusler, at ville røbe ham, og derved forhindre hans tilsigtede Ægteskab med en anden Pige, havde bragt ham til at beslutte

hendes Død. Paa et Sted i Skoven, hvor Vejen drejede af, saa hans og hendes Vogn for nogle Minutter blev skjult af Træer og Buske for de Efterkommende, sprang han af, og gav hende med Bagen af sin Buløxe et dræbende Slag i Nakken, hug Hestene med Pidsken, og disse, som fornam at Ingen styrede dem, løb nu rigtig afsted over Stok og Steen. - Synderen leed sin fortjente Straf; men Vilhelm blev almindeligen anseet som Een »der kunde meer end sit Fadervor,« det vil sige: for en Hexemester.

Det er ej alene for at characterisere Hovedpersonen i denne min sandfærdige Fortælling,* [Note*] Den er det virkelig. [Slut] at jeg har fortalt Mordhistorien hisset, tilligemed Opdagelsesscenen; men fordi jeg næsten troer, at den sidste staaer i Sammenhæng med et andet Dødsfald, hvorom snart vil mældes. Men nu ville vi med Skytten tilbage til Aunsbjerg.

Nogle faa Dage efter hans Hjemkomst sidder Etatsraaden i Dagligstuen, og hører mig paa en Lectie, da hans Kone kommer stormende derind, ladende Døren paa viid Væg; men da hun havde naaet Midten af Værelset, standsede hun, slog begge Armene ud, og stod der som fastnaglet med stive Øjne og bævende Læber. »Gud hjælp os! Mama!« sagde han, uden at rejse sig, »hvad er der paa færde?« - »Mette! Mette!« udstødte hun. - »Hvad hun? Mama!« spurgte han ganske rolig. - »Mette er selvanden,« fik hun med Møje og Forfærdelse frem. »Saa har hun, sandt for Herren!« (det var hans eneste Eedsformular) »været ved Mandfolk.« - »Hun skal væk! ud af Gaarden!« raabte hun »og det strax! og Han med!« - »Hvad for en Han? Mama!« spurgte han. »Skytten,« svarte hun »Skytten, min Hjerte! det ugudelige Menneske!« - »Lille Mama!« gjenmælede han, »jeg troer, sandt for Herren! Du er - jeg havde nær sagt - Vilhelm er ligesaa fri som jeg.« »Ja det siger Du, min Hjerte!« raabte hun, »fordi det slemme Skarn staaer saa højt hos Dig. Men han har selv tilstaaet det. Jeg har længe havt Mistanke til den Taske, at det ikke var rigtigt med hende, og saa tager jeg

hende for mig nu inde i Fadeburet, og gaaer hende paa Klingen, og saa bekjender hun ogsaa; men hun vil paa ingen Maade udlægge den Sandskyldige. Men nu skal Du høre videre, min Hjerte! Som jeg nu klemmer paa hende af alle Kræfter, saa gaaer Fadebuurdøren op, og Hvem staaer i Døren? Vilhelm, min Hjerte! og saa siger han - jeg spurgte ham ikke, Tøsen ikke heller - saa siger han: laver Mette til Barsel, saa bliver jeg Fader til Barnet. - Hvad siger Du nu? min Hjerte!« - Nu rejste Etatsraaden sig med een for mig hidtil ukjendt Heftighed, og sagde: »Jeg troer, sandt for Herren! at vi er' i Hundedagene - Mama! lad dem Begge to komme ind!« - Hun ilede ud, Han smed Bogen paa Canopeen, og gik med Hænderne paa Ryggen frem og tilbage i Stuen. - Nu kom Synderne, Hun forgrædt og blussende - Han med sit sædvanlige stille og alvorlige Aasyn. Naadigfruen stod bag ved dem med Næverne i Siderne; Etatsraaden foran dem med sine bestandig paa Ryggen. - Han saae neppe til Synderinden; men fæstede sine Øjne paa Vilhelms ubevægede Ansigt. »Menneske!« udbrød han efter en Pause, »Det havde jeg ikke troet om ham - en gammel Karl - sine halvtredsindstive, troer jeg - og det unge Barn - « - »Hr. Etatsraad!« mælede Skytten med uforstyrrelig Ligevægt, »maae jeg ikke tale et Ord med Herren under fire Øjne!« - Herren taug et Par Secunder, sagde derpaa: »følg med!« gik foran ind i et Sideværelse, Vilhelm efter ham - Døren blev lukket.

Ingen kunde høre hvad de taledes med hverandre derinde; thi det gik meget stille til; og Intet blev lydeligt, undtagen en Gang imellem et »sandt for Herren!«

Imedens denne hemmelige Forhandling varede - og, det troer jeg, medtog en halv Time - herskede fuldkommen Taushed i Stuen. Mama kastede sig paa Canopeen, og saae snart paa Mette, snart til Cabinetdøren. Mette stod som en Billedstøtte, og stirrede stivt ned i Gulvet, medens Taarene trillede ned ad hendes meer og meer blegnende Kinder. Jeg sad paa mit eget lille Tabouret, saae i min Bog,

og grundede paa, hvad der dog skulde komme ud af alt dette, der var mig ligesaa uforstaaeligt som Hieroglypherne nu ere for de Lærde.

Da Herren igjen kom ud fra de hemmelige Forhandlinger med sin Tjener bag efter sig, vidskede han Næsen - mig tyktes ogsaa Øjnene - med sit Lommeklæde. I hiins Aasyn viste sig et lysere Skjær, end forhen.

»Lille Mama!« saa talte den Første, men langsom og afbrudt, »der bliver nu meget snart et Par af disse To - Du vil vel have ham Mette?« - Denne nejede, og bøjede sit Ansigt endnu dybere - »Og saa skal der ikke snakkes meer om det Forbigangne, Mama! - Vilhelm! der er det Huus ved Siden af Smedens oppe i Vium - det er nu fæsteledigt - det kunne I faae; og derfor kan Du ligegodt passe din Tjeneste hos mig.« - Skytten bukkede, og sagde til sin Forlovede: »Tak det naadige Herskab, Mette!« Denne fløj hulkende hen til Herren, og nejede først for ham, saa for Fruen, og vaklede derpaa ud af Stuen. Skytten gik langsomt efter; men da han var i Døren, raabte Etatsraaden til ham med livelig Røst: »Aa! Vilhelm! kik ud i Ellerne engang! om Sneppen ikke skulde være kommen inat - vi skrive den Eenogtivede.« - Skytten nikkede med et stille Smil, og gik.

Aunsbjerg ligger i Lysgaard Herred, og hører til Sørslev Sogn. Kirken har den historiske Mærkværdighed: at den jydsk Adel - saa vil Sagnet - forsamlede sig i samme, da den lagde Raad op om at opsigte Christian den Anden Huldskab og Troskab, og Mogens Munk ved Lodtrækning fik det farlige Hverv, at forkynde Majestæten denne Beslutning. Men Kirkegaarden har for mig een endnu mere levende Interesse - den tilhører ogsaa de Døde. Der er - jeg vil haabe den er der endnu - en temmelig stor Jordhøj, omsat med hugne Steen, og mod Syden forsynet med Jerngitterværk til Port eller Laage. Her hvile de jordiske Levninger af mine to yngste Sødskende - døde i spæde Barndom - af Naadigherren og hans Frue, med Flere af samme Slægt. De to Første vare endnu ufødte, de to Andre

endnu baade levende og livlige, da jeg bivaanede Guillaume Marteaus og Mette Kjeldsdatters Bryllupshøjtid i Sørslev Kirke.

Endnu samme Dag flyttede de Nygifte til Vium. Dog husker jeg nok: at da Han havde fulgt sin Kone til det nye Hjem, vendte han endnu samme Aften, men silde maaskee, tilbage; og at det heller ikke anstod min naadige Bedstemoder, hvilket jeg lige saalidet kunde begribe, som hvorfor Hun et »Stød« derefter blev vred over, at Han havde ladet sin Søn give mit Fornavn.

Alt gik nu atter i den gamle Stil; kun med den Forandring: at jeg imellem, naar Vejret var godt, fik Lov til at følge med paa Jagter, nemlig saadanne, hvor Vildtet ved Hunde eller Mennesker drives til den stillestaaende Skytte. Jeg fik nu Plads bagved Bedstefader, hvergang med Formaning: ikke at røre mig! Denne Befaling adlød jeg med bedre Villie, end naar »søde Bedstemoder« klinede mig til Tabourettet derhjemme. - Ligesom Vilhelm syntes, efter sit Giftermaal, at være trængt endnu dybere ind i sin Herres Kridthuus: saaledes kom jeg ogsaa længere ind i Vilhelms, formedelst min saa tidlig vakte Sands for Jagten. Men jeg maa ile med min Historie; saameget mere, som jeg higer efter at have det, som nu kommer, bag ved mig.

Det var en Dag i Høst, at Skytten, efter Befaling, reed ud ad Alheden paa Urhønsjagt. Han kom ikke hjem om Aftenen - man tænkte: han var bleven i Vium. Men næste Dag kom han heller ikke. Om Aftenen sendtes Bud derop - Konen havde ikke seet ham siden den foregaaende Morgen, da han paa Hentoget havde været en »Vending« inde hos hende. Nu blev Bedstefader urolig, og befrygtede med Grund en Ulykke: tvende paalidelige Folk bleve samme Aften sendte afsted til Alheden, for at opsøge ham, og spørge efter ham i Colonibyerne. Hen paa følgende Formiddag kom de tilbage med den Efterretning: at han to Dage iforvejen havde været inde i Haverdal, hos Kromanden, og faaet Noget til Føden for Hest og Hund og sig selv, og at han i god

Tid var redet derfra hjem til Aunsbjerg. - Nu satte Herren sig selv tilhest, ledsaget af Forvalteren og et Par Skovfogder. Han var mørk og ængstelig, og jeg begyndte allerede at græde for Vilhelm.

Det var mig en lang Dag. Ved dens Ende kom de tilbage, med tvende Vogne efter sig: paa den første laae Vilhelms afsjælede Liig, paa den anden hans døde Hest; hans Hund slentrede bagefter med ludende Hoved og slunken Mave.

Der hvor Alhedens Kongeskov nu staaer, var paa hiin Tid ikke andet end Lyng. Men Anlæget begyndtes dog samme Aar, som det Nysfortalte tildrog sig. Endnu kaldes det ældste til Skovkultur indtagne Jordsmon, beliggende et tusinde Alen vesten for Skovriderboligen, »den gamle Plantage.« Paa hele dette Stykke var der efter Forstregler gravet fiirkantede Huller, den opgravede Overtørv lagt ved Siden. Her var det at stakkels Vilhelm omsider fandtes, efter lang Leden i den vidtløftige, og heromkring bakkede Hede. Hønsehunden blev deres Vejviser. - Da de nemlig først forgjæves havde søgt hans Spor paa Colonien og hos de faa vidtadsprede Hedeboere af Vium Sogn, og siden eftersøgt Lyngdale og Tørvegrave, hørte man pludselig langt borte en Hunds ynkelige Tuden. Man reed efter Lyden, der i korte Mellemrum gjentoges; og da man kom nærmere, raabte Etatsraaden: »Det er, sandt for Herren! Vagtel.« Lidt nærmere, og de fik Øje paa den hvide Hund, der nu rejste Næsen i Skye, og hylede, og nu lagde sig ned og forsvandt i Lyngen. De ilede did - der laae inde mellem Hullerne i den paabegyndte Plantage Jæger og Hest, den Første lidt foran den Sidstes Hoved, og Hunden ved hans Side. - Sandsynligviis maatte Hesten ved uforsigtigt Ridt mellem disse Huller være styrtet, og Rytteren have fløjet forud og brækket Halsen. Begge vare allerede begyndte at gaae i Forraadnelse. Men Etatsraaden nærede en anden Mening: han lod ved Rettens Hjælp anstille Undersøgelser, af hvilke der dog slet Intet kom ud. Vel saaes et Hul paa Hestens Bringe; men det kunde, i dens Fald, en

skarp Steen have gjort; og desuden blev Stanken jo længere jo værre, og Ingen kunde eller vilde paatage sig Obductionen paa nogen af dem.

Man maatte nu beslutte sig til at begrave Skyttens Liig. Jeg var med i Følget, da min salig Fader kastede de tre første Spadeslag paa Kisten, og udtalte den til Forkrænkeligheden og til Forklarelser indviende Formular; men Graven blev først fyldt og tilklappet efter flere Dages Forløb, da Etatsraaden saae, at alle hans Bestræbelser for at opdage Noget vare spildte.

Hesten blev samme Dag nedgravet paa Toften, hvor den havde været henlagt, og Hunden - kjere Læser! ihvo Du end er, stød Dig ikke over en gammel fattig Poets Kjællingvornhed! Lee heller ikke ad ham! saa maa Du forresten gjerne troe, at han gaaer lidt i Barndom - Hunden Vagtel, min kjereste Legecammerat paa det alvorlige Aunsbjerg, han som mangan Gang havde deelt mit Smørrebrød med mig, og flere end een Gang fundet og bragt mig et tabt Lommeklæde eller Handske; ja, jeg vil tilstaae det reent ud: jeg græd ogsaa over Vagtel. Og det var for Vilhelms Skyld? Meget muligt - jeg veed det ikke selv. - Saalænge Skytten laae Liig, laae Hunden hos ham. Han vilde fulgt ham til Graven; men var dertil alt for udtæret. Man lukkede Porten for ham: da slæbde han sig ud i Toften, og lagde sig oven paa Hestens Hvilested. Vi satte de lækkreste Spiser for ham - han vendte Hovedet bort fra dem - han sultede og sørgede sig tildøde - han blev puttet ned ved Hesten - Bedstefader græd ogsaa over ham.

Men der var Een, som græd endnu mere end Jeg - Vagtel var ikke den eneste, der sørgede sig tildøde for Vilhelm. Baade mens han stod i aaben Grav, og længe efter at den havde faaet sit grønne Dække, gik Enken hver Aften derop for at sørge - græde kunde hun ikke mere; hun havde ingen flere Taarer tilbage. - Graven var lidt nordud fra Kirketaarnet - jeg skulde finde Stedet nu ligesaa sikkert som for et halvt hundrede Aar siden - der satte hun sig med Ryggen mod Muren, og de foldede Hænder i

Skjødet, og stirrede i stum Fortvivlelse paa den Tue, der skjulede hendes saa rædsomt bortrevne Ven. - Hver Dag besøgte min Fader hende; men hans Trøst fandt ingen Indgang. »Min eneste Ven paa Jorden!« disse vare hendes eneste Ord. - Barnet leed under Moderens Smerte. Det hentæredes - tre Uger efter Faderens Død blev det gjemt ved hans Side. Paa Enken gjorde dette andet Tab intet Indtryk. Hun brød sig slet ikke om det lille Liig, og skjænkede det kun et tilfældigt og følesløst Øjekast. Hendes Nabokoner maatte besørge dets Iklædning og Jordefærd.

Der gik neppe en Maaned, før Moderen laae ved Mandens anden Side.

Ni Aar vare forløbne, jeg paa øverste Part i Mesterlectie, da jeg i Hundedagsferierne besøgte min Oldmorbroder paa Liselund, en Parcelgaard af Aunsbjerg, paa hvilken han, efter at have solgt Gods og alt det øvrige, tilbragde sine sidste Dage.

Jeg maatte gjøre Rede for min Fremgang i Videnskaberne, og meget Andet, som den spørgelystne Gamle fandt Fornøjelse i at vide. Under denne Samtale kom vi uformærkt tilbage til forrige Tider; og den ene Erindring fra mine Barndomsaar gjenfødte den anden. Saa var det ej heller sært, at tænke paa disse Begivenheder, som Læseren nu kjender. - Jeg bragde dem da paa Bane, og yttrede mit Ønske, om mulige Oplysninger i dette, der endnu stedse var mig saa dunkelt, ja ret egentlig skummelt.

Den gamle Mand saae paa mig, og klippede med sine rødkantede Øjenlaage. »Hm!« sagde han, »jeg veed næsten ikke, om Du kan have Godt af at vide disse Ting - dog - det kunde endda være. I Guds Navn! jeg vil aabenbare Dig, hvad jeg veed; brug saa selv din Forstand! og træk en god Lærdom ud af denne miserable Historie!«

Han taug endnu en Stund, hældede Hagen mod Brystet, tog sin Daase, smækkede med Fingrene tre Gange paa Siden - som sig hør og bør, naar man vil tage sig en Priis med Anstand - men han

tog ingen; han hvilede Daasen paa Knæet, hævede sit Ansigt, saae stivt hen paa sin Livbøsse, der hang paa Væggen lige overfor, og sagde: »Den Flint der - ja nu bruger jeg den ikke stort mere - mine Øjne holde ikke længere med - den har tilhørt Guillaume de Martonniere - de Martonniere! læg Mærke til det, min Søn! Jeg byttede mig den til for en anden, der rigtignok var bedre; men ikke faldt mig saa godt; og gav ham i Bytte dette Krudthorn, Du seer der, indlagt med Sølv - jeg købte det tilbage paa hans Auction - det er nu i denne Tid nitten Aar siden Han kom fra min Svoger paa Hald og til mig. Jeg har aldrig havt bedre Skytte eller bedre Menneske i mit Brød« - her tørte han en Taare af Øjet, og sagde: »mine Øjne rinde slemt i disse Dage - vi faae ondt Vejr - hent mig Blyvandet min Søn! inde paa Kakkellovnen!« Jeg gjorde det, han badede Øjnene, og tog atter ved: »Du husker jo da han i Them Kroe forbløffede denne Morder og Misdæder, og tvang ham ved sin glubske Adfærd til Bekjendelse?« - Jeg nikkede - »Men Du veed vist ikke, at dette Skarn var Kjereste med Mette - hende Guillaume tog tilægte; og at han var Fader til det Barn hun fik?« - »Nej!« raabte jeg forskrækket. - »Hm!« vedblev han, »var Du ikke paa Gaarden den Dag, da hendes Svangerskab blev opdaget af min salig Kone, og han var inde med mig i Cabinettet der ved Storstuedøren?« - »Jo« - »Da var det, han gjorde Rede for sig, og gav mig god og klar Beskeed, som jeg nu vil fortælle Dig. - Da der blev holdt Forhør over Morderen, maatte Vilhelm flere Gange derud, for at confronteres med ham. I det sidste, før Dommen skulde fældes, formanede Herredsfogden ham til at bekjende, om, og hvad, han ellers kunde have paa Samvittigheden. Da brast han første Gang i Graad, og kunde en Stund ikke komme tilorde, saa hæftig bevæget var han. Fogden befalede nu sin Skriver at dyppe Pennen; men Synderen sagde: »hvad jeg har at bekjende, er Noget, som kun den barmhjertige Gud kan straffe mig for, og derfor kan det ikke nytte at skrive Noget derom. Jeg vilde ogsaa bede: om jeg maatte være Ene med Herredsfogden og denne Mand - « det var Vilhelm - »for ellers

kan jeg ikke sige det Mindste.« - Fogden føjede ham i hans Begjæring. Og aabenbarede han da: at hans rette Kjereste, og den han vilde havt tilægte, hvis Djævelen ikke havde besnæret ham, var Mette Kjeldsdatter - vores daværende Stuepige. Han havde nemlig tjent her, i Forpagter Hansens Tid, og saa var han bleven gode venner med hende. Nu var det første Pintsedag, og de havde Lystighed herinde i Hesthaven, som de har hvert Aar, og der skedte det da, at hun lod sig forføre til Utugt - ak! min kjere Søn! Synden, mærk Dig det! den er Menneskenes Fordærvelse. Nu havde de nok ogsaa faaet hverandre, for han havde rigtig Godhed for hende, og Begges Forældre vare velhavende; men saa skedte det, at han kom noget efter til et Bryllup i hans Hjemegn, og saa forsaae han sig ogsaa med den Anden, som han siden myrdede, for at faae Mette. »Nu beder og besværger jeg Dig« - saaledes sagde han til Slutning til Vilhelm - »Du er den, som bringer mig paa Retterstedet - men det klager jeg ikke over - det takker jeg Dig for - men jeg beder Dig for Jesu Skyld, at Du vil gjøre hvad der staaer i din Magt, for at trøste Mette, og lindre hendes store Nød og Elendighed! og saa aldrig aabenbare for noget Menneske, at hun er besøvet af en saa grov Misdæder, undtagen alleneste for Aunsbjergmanden, hvis Du troer, det kan være til hendes Gavn.« - »Jeg blev jo heftig forskrækket over at høre det« - foer min Gamle fort - »og spurgte ham, hvad han da egentlig havde isinde.« - Han strøg sig med Haanden over Panden og sagde: - »Jeg har berøvet Pigen hendes Kjereste - hvorvel, det kan jeg aldrig angre - men hun er uskyldig i hans Brøde, og jeg er skyldig at gjengive hende, hvad jeg formaaer. Desuden« - her blev hans Ansigt saa skummelt, som jeg aldrig før eller siden saa det - »desuden« - men her foer der som en Gysen over ham - han gik hurtig til Vinduet, som for at trække Luft, vendte sig derpaa rask om, og sagde: »er Etatsraaden tilfreds med min Bestemmelse?« - Jeg ikke allene bejaede dette Spørgsmaal, men forsikkrede, at jeg agtede ham desmere for det. Og saaledes kom da dette kortvarige og glædeløse Ægteskab istand. - Jeg

glemmer ikke saalænge jeg lever den Morgen, da han kom af med Livet. Inden han reed forlangte han at ville tale med mig. Og saa siger han, ganske rolig og filosofisk - som om Talen kunde været om Vind og Vejr - »Hr. Etatsraad Steensen!« siger han - han plejede ellers ikke at lægge Navnet til - »dersom der idag eller en anden Dag skulde tilstøde mig Noget, og jeg ikke skulde tale mere med Dem, saa vil jeg bede Dem, for den Godheds Skyld, De altid har udviist imod mig: at De vil opfylde den Begjæring, jeg har stilet til Dem, og som findes først i min Portefeuille. Den ligger i mellemste Skuffe til Højre i mit Skatol, og her er Nøglen!« - Jeg blev lidt sær ved denne her Tiltale - for Du tvivler vel ikke paa, min Søn, at der er Anelser til - og denne var desværre! som Du veed, ikke af de falske. Naa, jeg tog mod Nøglen, og sagde ham Terrainet, hvor jeg denne Gang vilde have Urhønsene skudte. Han reed - « her maatte den Gamle atter tage sin Tilflugt til Blyvandet; og det varede nu noget længere, inden det vilde hjælpe. Endelig tog han paa ny ved: »Jeg fattede strax Mistanke om, at han var taget voldelig afdage, og ligesaa om Gjærningsmanden, som i saa Fald ikke kunde være Nogen anden end Broderen til den anden Morder. Og det ikke saameget fordi Vilhelm havde røbet denne, som for det at Han en Tid iforvejen havde attraperet Knægten paa Krybeskytterie, og taget Geværret fra ham. Thi jeg har glemt at sige Dig: denne Skjelm havde faaet et Huus derude, som laae meget bekvemt for saadan Handtering; og han var fra en Egn - derude ved Silkeborg, Them og Mattrup, hvor Vildttyveriet ret gik i Svang - og gaaer endnu, kan jeg troe. Jeg formodede nu: at Vilhelm, da han reed fra Haverdal - thi hans Vej gik langt uden om den gamle Plantage - har faaet Øje paa Krybeskytten derhenne - for der var et godt Sted at lure paa Kronvildtet, naar det trak hen for at vande i Aaresvad - at han har sat efter ham, og at Skurken saa, da han ikke kunde undløbe, har skudt, og truffet Hesten. - Men havde man endogsaa fundet Kuglen derinde i det halvraadne Creatur, hvis var den saa?«

Jeg græd, efter saamange Aars Forløb, paany for min kjere stakkels Vilhelm; og da min Gamle saae det, maatte han atter gribe til Øjenvandet. - »Men« begyndte han igjen »da hans Liig var bleven lagt paa Straa, kom jeg først i Tanker om Nøglen, han havde flyet mig, og aabnede hans Skatol - see der! tag nu min Nøgle, gaae ind i Kammeret her, og aabne min Skriverpult! i nederste Skuffe midt for ligger et sammenlagt Papir, ombunden med en sort Silkelidse - bring mig det!« - Jeg hentede det. - »Tag mig mine Briller - dog nej - Du kan selv læse det, men højt!« - Jeg læste. »Dersom det skulde være Forsynets Villie, at jeg skal døe en uventet og brad Død, forinden jeg altsaa har kunnet tage nogen Bestemmelse med mine efterladte Sager, da beder jeg Hr. Etatsraad St. de Steensen, om han vilde forfare med dem efter som herved følger: Mine faa Bøger beder jeg ham selv beholde til Erindring om mig; mine Klæder, Jagtredskaber, og hvad ellers kan gjøres i Penge, sælges, og hvad derved indkommer, skal tilhøre min Kone, eller om hun skulde døe, da den Lille, og om den ogsaa afgaaer, hendes nærmeste Paarørende; endelig findes i et hemmeligt Gjemme en liden Pakke Breve, som Etatsraaden for det første ville tage til sig, og hvad med Samme videre skal foretages, derom findes Oplysning i selve Pakken. For at finde det hemmelige Rum, behøves kun at trykke med en spids Syl« - længere var intet læseligt, da det var overslaaet med Blæk. - »Det gjorde Katten« sagde den Gamle, »den sprang op paa Bordet til mig, som jeg sad og læste, og væltede Blækhuset; men forneden seer Du, at han har underskrevet sig Guillaume de Martonniere. Han har altsaa været Adelsmand; men Skuffen kunde jeg ikke finde, hvor ofte jeg end ledte efter den.« - »Men har De da Skatollet?« spurgte jeg. - »Ja vel har jeg det, for jeg kjøbte det paa Auctionen, jeg lod holde efter ham. Jeg har ikke kunnet beslutte mig til at hugge det istykker, saameget mindre, som der slet ikke er Tegn til noget hemmeligt Gjemme; thi alle Rum synes mig at være lige store, og at strække sig lige ind til Bagklædningen. Har han ejt de omtalte

Documenter, maae han have havt dem et andet Sted.«

Saaledes endte han; og jeg maa ligeledes ende. Da han døde, og hans Efterladenskaber bleve solgte, var jeg langtfraværende, og veed ikke hvor dette Skatol blev af; ligesaa lidt, om det er til endnu. Men skulde dette være Tilfældet, og Nogen, som læser disse Blade, er vidende herom, da kunde der skee mig - og maaskee Flere - en Tjeneste ved Underretning herom; thi jeg nærer den Overbeviisning: at de nævnte Breve dog maae findes i dette Bohave, og vilde rimeligviis give Oplysning om Guillaume de Martonnières tidligere Liv og Hændelser, og vise os, hvorledes denne franske Adelsmand er kommen til at ende sine Dage som simpel Skytte hos en jydsk Herremand.

Højstærede Læsere og Læserinder! harmes ikke paa mig! fordi denne lille Historie, der vel neppe kan anslaaes højere end til en stor Anecdote, er saa stykkeviis, dunkel og sørgelig. Er ikke al vor Kundskab heneden stykkeviis? er ikke al vor Viisdom dunkel? og Størstedelen af vor Erfaring - jo lad det kun staae her - sørgelig? - Jeg stod mange Gange i mine unge Drengenaar paa Vium Kirkegaard, der hvor Mette havde siddet og seet paa Mandens og Barnets Grave. Jeg har siddet der, naar Solen skreed ned i Nordvest bag Lyshøj, og hørt paa Rørdrummens Sørgesang histnede i Bastrup Søe. Jeg sørgede ogsaa; men der var ikke Græmmelse, mindre Tvivl eller Frygt i min Sorg. Der var Noget - der var Meget, som lignede Glæde, som var Glæde. - Dyret sørger ikke, undtagen maaskee i menneskeligt Samkvem - Sorg er Menneskets Forrettighed.

Steen Steensen Blicher

Sildig Opvaagnen

(Orig. Fortælling.)

[Nordlyset bd. 5, 1828]

Jeg mindes ikke noget Dødsfald, der har vakt større Sensation, end min mangeaarige Ven Doctor L*s i R*. Man standsede hverandre paa Gaden, Man foer omkring fra eet Huus til et Andet med de Spørgsmaal: »Har De hørt det? veed De det? hvad mon var Aarsagen? mon han har gjort det i Vildelse?« o.s.v. Han var en meget elskværdig, en almindelig yndet og agtet Mand, en fortræffelig Læge med udbredt Praxis; som det syntes, lykkelig gift; Fader til sex vakkre Børn, af hvilke de to ældste Sønner allerede vare i Vej, den ældste Datter forenet med en brav Embedsmand, den næstefter nylig confirmeret, og de to yngste 10 og 12 Aar gamle. Han var dertil formuende, holdt et gjæstfrit Huus, og var en altid munter og behagelig Selskabsmand. Han havde naaet sit otte og fyrgetivende Aar, og aldrig været syg.

Pludselig lød Rygtet, at han var bleven upasselig. Hans Patienter ventede en heel Dag forgjæves. Man lod spørge til ham, Man kom for at besøge ham - han tog ikke mod Nogen: enten hedte det, at Doctoren sov, eller at han ikke var saa vel, at han kunde see Nogen. Byens anden Læge blev vel - ikke kaldet - men dog indladt. Naar Man spurgte ham om Doctor L*s Befindende, trak han paa Skuldrene, rystede med Hovedet, og erklærede, at han ikke kjendte hans Sygdom. Lægemedler vilde han aldeles ikke bruge. Jeg, hans Præst, var den Eneste, som han havde daglig og længe hos sig. Børnene kunde han ikke lide at see; naar nogen af dem kom ind, vendte han sig om til Væggen. Saaledes laae han i otte Dage; den niende skjød han sig. - Da den anden Læge erklærede, at han havde aflivet sig i et Delirium, blev han hæderligen begravet. Jeg vilde have talt nogle Ord over hans

Grav; men Smerten brød strax min Stemme, og jeg kunde for Graad neppe fremsige Jordpaakastelsesformularen.

Jeg erfarede af ham før hans Død den lønlige Aarsag til dette frygtelige Skridt. Dog, hvad dengang var en Hemmelighed, kunde ikke længe blive det, da fem Personer vare deelagtige i Samme; den Ene, dreven af Skinsyge og billig Harme, mægtede ikke at dølgge Historien om en Forbrydelse, der hellere maatte have været begravet med dens ulykkelige Offer, og indstillet alene for den evige Retfærdiges Domstol. Hvad i hiin Tidspunct sneg sig skummelt omkring, som blot mundtligt Rygte, kan gjerne nu betroes til Papiret, med Udeladelse af de Paagjældendes Navne; thi af disse ere endnu kun ilive tre af Dr. L*s Børn, som tilmed boe i Udlandet, og hans Enke, - Hovedpersonen i denne Tragoedie. - Men jeg vil begynde min Fortælling noget længere tilbage.

Det var netop fem og tive Aar før denne sørgelige Catastrophe, at jeg som theologisk Candidat antog en Huuslærerplads i R*, hvor Skolen dengang stod i slet Rye. Kort efter min Ankomst gjorde L* og jeg vort første Bekjendtskab, og det just ikke paa den allervenskabeligste Maade. Han havde for kort siden sat sig ned der i Byen, som practiserende Læge. Vi stødte sammen paa et Bal. Jeg var kun et Aar ældre end han, munter og letsindet, en dygtig og lidenskabelig Danser. Blandt Damerne opdagede jeg snart den bedste Danserinde, som tillige ustridigt var den smukkeste. Dog maae jeg tilstaae, at hun i den første Egenskab gjorde størst Indtryk paa mig. Jeg bød hende op til en af Datidens Modedanse, og fik et bejaende Buk. Jeg stod for at føre op, og havde just med Haandklap givet Tegn til at begynde, da L*, hvem jeg aldrig før havde seet, traadte hen til min Dame, bukkede, og erindrede hende om, at hun havde lovet ham denne Dans. Jomfrue W* rødmede, og undskyldte sig med, at hun troede det var den næste, til hvilken hun havde ladet sig engagere; »men dersom min Chapeau tillader,« lagde hun til, »kunne vi jo endnu bytte om.« »Ingenlunde!« svarte L* lidt

spydigt, »jeg resignerer, og finder mig i at være No. 2, allerhelst da jeg vist nok er kun en daarlig Danser imod denne Herre.« »Det gjør Intet til Sagen,« sagde jeg »hvem der danser bedst; men er De ikke fornøjet med min Dames Proposition, beder jeg om, at vi nu maae komme til at begynde - hele Qvadrillen venter.« Han stod just imellem os Begge. »Baade begynde og ende,« svarte han end meer spodsk, og traadte fra. Da jeg kom til Enden af Qvadrillen saae jeg ham staae nederst med en af de meest kluntede Figurer, som fandtes paa Ballet; og jeg lagde Mærke til, at han i Kjæden ikke vilde give min Dame sin Haand. Hun smiilte, neppe mærkeligt, til mig, og jeg troede at føle et sagte Tryk paa mine Fingre. Fyren var skinsyg, det var aabenbart. Jeg troede, han maatte have andre Rettigheder, end de, som Ballovene give. Da Dansen var ude, gik jeg derfor hen til ham, og gjorde ham en Undskyldning for mit korte Svar. Denne Tiltale fremkaldte et høfligt Gjensvar, og snart stødte vi paa nærmere Bekjendtskab vore Punseglas sammen.

Jeg danste siden endnu engang med Jfr. W*. Da jeg takkede af, og maaskee med nogen Varme kyste hendes Haand, modtog og besvarede jeg det andet Tryk. Jeg kan forsikre, at hverken mit Hjerte eller min Sandselighed kom herved i mindste Bevægelse; kun min Forfængelighed fandt sig behagelig smiggret. Jeg havde vel tilforn i Dansens Hede og Glædens Tummel modtaget saadant lønligt Tegn af en smuk Pigehaand; men vidste ogsaa, at en slig ofte uvilkaarlig Yttring af et ømt og glad Hjertes Bevægelse gjerne var ligesaa flygtig som den Hilsen, tvende hinanden forbifarende Vandrere give og glemme i et og samme Øjeblik. Men da jeg et Par Maaneder efter erfarede, at Jfr. W* allerede dengang var L*s hemmelig Forlovede, satte jeg i min Hukommelse et NB. til disse Haandtryk. En fri og ubunden Pige kan vove et saadant - og alligevel vover hun mere, end hun maaskee veed, eller ahner - men naar en Fæstemøe tillader sig Sligt, fremstiller hun sig selv som Coqvette; og er det en gift Kone, vil hun af enhver ikke ganske uerfaren Cavalier ansees for hvad

hun enten er eller vil vorde - en Skjøge. - Dog det var første og sidste Gang jeg mærkede noget Mistænkeligt hos Jfr. W*, og da jeg var Vidne til hendes tugtige og sædelige Væsen og Opførsel, baade som Pige og som Kone, begyndte jeg at troe, at jeg havde taget fejl baade af Haandtrykkenes Mening, og den, der muligen ej engang vidste at hun gav dem.

Jeg har en synderlig, ja ofte sørgelig, ved alt for mange Exempler bekræftet Erfaring: at det første Indtryk, et Menneskes Ansigt - eller bedre - Aasyn - frembringer hos mig, er tilforladeligt, er et sikkert Blik ind i Sjælen, et træffende Øjekast paa et saadant Menneskes sande Caracteer. Jeg har ofte harmet mig over hvad jeg selv ansaae for en Grille; jeg har ofte straffet mig selv for mine umotiverede strænge Domme, og lønligt gjort den lønligt Fornærmede Afbigt, naar jeg siden saae en Opførsel, en Handlemaade ganske modsat den, det første Indtryk lod mig formode; og overalt naar jeg saae ej alene en ganske anden Caracteer, men og et ganske andet Ansigt. Og dog - ak! med Smerte maae jeg bekjende, at Fornuftgrunde omsider snarere eller senere have staaet tilskamme for en uvilkaarlig Flyvetanke. Det var ikke saameget Jfr. W*s Haandtryk, som det første Blik paa hendes Ansigt, her tilhvidskede mig: denne dejlige Pige er ikke for een Mand. Der var i hendes Øjne hverken dette sødt Hensmægtende, eller det fyrigt Opfordrende, ikke det ømt Tilladende, ej heller det dybt Udforskende; hendes Smiil var hverken sødligt, eller skjelmsk, og endnu langt mindre kjækt; hendes ranke, fuldkommen skjønnne Figurs Bevægelser havde intet Yppigt, Intet som forraadede sandselig Vellyst; og dog laae der i dette blide, lidenskabsløse Ansigt noget Forborgent, noget Fordægtigt; det syntes mig at gjemme en dyb, frygtelig Løndom, eller snarere at varsle om en endnu ikke i Tanken undfangen Forbrydelse, som Fremtiden først skulde bringe for Dagen. Efter fem og tive Aars Forløb blev jeg frygteligen erindret om denne saa længe forglemte Ahnelse.

Vare Vampyrer Andet, end Misfostere af en tøjleløs Indbildningskraft, da maatte jeg have seet en af disse Skabninger - udvortes levende, indvortes livløse, Legemer uden Sjæle, Kjødmasser uden Hjerte - . Jeg kjendte hende som attenaars Jomfrue, som Ægtefælle og Moder; jeg saae hende i de Dansendes Rækker, og i de Bedendes; med Kortene i Haanden, og med en Patteglut ved Brystet; ved sin Datters Bryllup og sin Mands Liig; men hun var stedse sig selv liig: blid, rolig, opmærksom og fuldkommen beherskende sig selv. Jeg har seet hende fornylig - hun er nu ikke langt fra de Halvtreds - men hun er næsten uforandret, nyder en blomstrende Sundhed, og en altid lige, altid uforstyrret Munterhed. De mørkeste Dage om Aaret (efter denne sørgelige Begivenhed, mens jeg boede i R*) vare for mig de tvende, paa hvilke jeg maatte meddele hende Sacramentet. Jeg har i mine Skriftetaler nogle Gange prøvet at ryste hendes Samvittighed vaagen; men der var Intet at vække. Komme disse Blade hende for Øje, er jeg vis paa, at hun skal kunne læse dem uden at tage en Maske, eller gjøre et eneste Fejlsting.

Men jeg griber for meget forud i min Historie; jeg vil atter gaae tilbage. Det mellem L* og mig saa tvert begyndte Bekjendtskab fortsattes flittig, og blev snart til et Venskab, som kun Døden mægtede at opløse. Tre Maaneder efter hiint Bal betroede han mig, at han var, og allerede dengang havde været, hemmelig forlovet med Jfr. W*. Det slog mig; jeg mindedes hendes Haandtryk, og spurgte ham - dog uden at røbe mine Ahnelser - om han havde raadført sig ej alene med sit Hjerte, men ogsaa med sin Forstand? om han kjendte hende? og om han var forsikkert om, at hun baade vilde og kunde gjøre ham lykkelig? Hans Svar vare et elskende Hjertes varme Udgydelser. Han forsikkrede, at hun elskede ligesaa inderligt, ligesaa oprigtigt, som han; men tillige, at hun forstod saa fuldkomment at beherske sig selv, at Ingen engang havde ahnet hendes Tilbøjelighed; hvilket var saa meget mere nødvendigt, som en stræng og haardhjertet Fader uomtvisteligt vilde have afbrudt Forbindelsen med et ung Menneske uden

fast Levebrød. Saasnart han fik et Saadant, vilde han bejle, og mistvivlede ikke om Forældrenes Samtykke.

Et halvt Aar efter døde den i R* ansatte Districtslæge; L* blev hans Eftermand, og snart efter Elise W*s lyksalige Ægtemand. Jeg har aldrig seet noget gladere Menneske, end han; han var næsten ellelvild af lutter Fryd; han kunde hverken sidde eller staae længe paa eet Sted; den søde Uro jog ham hid og did, og omsider - saasnart det blot blev nogenlunde gjørligt - tilbage i Feens Tryllekreds. Hans Patienter fik i disse Hvedebrødsdage - der bleve til Uger og Maaneder - kun korte Besøg og korte Recepter; men derimod de trøsteligste og gladeste Forhaabninger; thi i denne Periode vare ingen Sygdomme dødelige; han var Mester baade for dem og for Døden. Vist nok er det, jeg mindes det meget vel: hans Cuure vare alle heldige; jeg troer næsten, at han curerede med sit glade Ansigt og lystige Snak. Hans Kone syntes vel ogsaa at være ret lykkelig; men hendes Glæde bar dog Maadeholdenheds Præg; Konen var Kjeresten fuldkommen liig; og Brudesengen havde ingen synlig Forandring bevirket.

Da han engang i ubundne Dithyramber beskrev mig sin Lyksalighed, kunde jeg ikke tilbageholde det Ønske: at hun maatte dele den i lige Grad. »Wilhelm!« hvidskede han, »die holde Sitsamkeit bey Tage« - her standsede han, lagde den ene Haand paa Hjertet, Fingerspidserne af den anden paa Munden, og saae henrykt op imod Himmelen. »Godt, godt!« sagde jeg smilende, og forlangte aldrig nogen videre Forklaring. Dog forekom det mig stedse tvivlsomt, om der under denne rolige, spejlglatte Overflade skulde findes nogen synderlig Bevægelse; var der nogen Varme i dette skønne Legeme, syntes det mig at maatte være, hvad jeg - naar dette ikke var en Selvmodsigtelse - vilde kalde en kold Ild, eller dog kun en mat Glød, som aldrig kunde opblusse til Lue; maaskee ligesaa lidet udslukkes.

Otte Maaneder efter Brylluppet skjænkede Elise sin glædedrukne Mand den

første Søn. Ved Barselgildet gik det højt til. Det var just i hiin Selskabeligheds Periode, da Phoebus og Bacchus vare uadskillelige Gjæster ved ethvert Samqvem, da disse stedse yttrede en mægtig Vexelvirkning paa hverandre, og en uimodstaaelig Indflydelse paa alle deres Tilbedere: Bægeret maatte indvies med Sang, og Sangen besluttes med Skaaler. Min var den sidste; ved Gildets Ende overrasktes mig mit Kaldsbrev til Capellaniet i R*. To Aar efter gjorde Sognepræsten Plads for mig; og jeg ægtede nu min Henriette, med hvem jeg fra mine første Studenterdage havde været forlovet. Vi holdt en jevnlig og stedse højst venskabelig Omgang med L*s.

Hans Kone havde født den anden Søn, og min den første, da en tredie Familie indtraadte i vort selskabelige Forbund: Lieutenant H* blev forlagt til det i R* garnisonerende Regiment. Han var en af de elskværdigste og meest dannede Officierer, jeg har kjendt, og gift med en Kone, der var smuk, vittig og Munterheden selv.

Doctorens og Lieutenantens (eller Capitainens; thi han avanceerte hurtigt) boede Huus om Huus med hverandre; jeg ligeoverfor den Første. Med Hensyn hertil kaldte vi mellem os selv vort lille sluttede Selskab Triangelen; L* var den rette Vinkel, H* den spidse Vinkel L. H. C., jeg den anden ditto H. C. L. Vi samledes ordentligviis i een af Vinklerne hver Onsdag Aften; men udenfor Touren gjorde L* og H* ofte større Selskaber, som da hedde Circler; thi Begge vare formuende: den Første arvede betydeligt efter sin Svigerfader, den Anden efter sine egne Forældre.

Vi levede i en Forfatning, der tit syntes mig for lykkelig til at kunne vorde varig. Det Eneste, Capitainen savnede, var Børn; men han havde da til Gjengjæld et større Overmaal af Munterhed.

Vi tre Mænd havde uimodsigeligt de tre smukkeste og bedste Koner i R*; dog vare deres Carakterer og Væsen højst forskellige, og netop denne Uoverenstemmelse - troer jeg - var

Grunden til den fuldkomne Harmonie imellem dem. Min Kone var stille, venlig og bly; hun syntes at være de to Andre subordineret, skjøndt hun i Grunden havde den dybeste Følelse og den klareste Forstand. Frue H* var altid lystig, fuld af Spøg og Indfald, og førte derfor stedse Ordet. Frue L* var stille, men hendes hele Væsen havde noget Imponerende, Noget som antydede en højere Aandsoverlægenhed, som hun dog aldrig søgte at gjøre gjældende; derfor blev hun af de Andre behandlet som en ældre Søster, hvorvel hun baade var den yngste og mindst dannede.

Dersom Lighed i Characteren skulde være Betingelse for ægteskabelig Lyksalighed, borde vi sex Mennesker have været anderledes parrede; der maatte have skeet en total Omskiftning. Mit jevne Humør, min naturlige Sathed, som ved min Stands Værdighed fik end fastere Holdning, maatte da have forbundet mig med Frue L*. Hendes muntre, aabne, raske og kjække Ægtefælle havde i Frue H* faaet den meest lignende Mage. Og min fromme, bløde, ydmyge Hustrue skulde have været kaaret til Capitainens Ledsagerinde paa Livets Vej.

Capitain H* besad virkelig intet andet Krigersk, end Uniformen; civilklædt saae han ud som en beskeden, undseelig Depositurus. Ikke at han jo var en flink Officier; denne Berømmelse havde han ved hele Regimentet, af Høje og Lave. Ved Mynstringen var hans Compagnie altid det dygtigste, skjøndt Karlene vare bedre bekjendte med hans Pung, end med hans Stok, der blot for et Syns Skyld dinglede ved hans Haanded. Hans Mod, Retskaffenhed og ædle Tænkemaade var erkjendt og paaskjønnet af Alle. Ved Stridigheder valgtes han gjerne til Voldgiftsmand, og i denne Egenskab forhindrede han mangen Duel. Kort sagt: han var en yderst indtagende Mand, og langt farligere for Kvindehjerter, end han selv syntes at vide.

Hvor længtes vi Alle efter Onsdagen! Vi samledes til Thevandstid, opofrede derpaa et Par Timer til Musiken, i hvilken vi Alle - paa Frue L* nær - tog levende og ikke

uheldig Andeel. Efter Aftensmaaltidet fik vi tre Herrer os en alvorlig Lombre, og Damerne holdt et Privatissimum, der oplivedes af Frue H*s Indfald og hjertelige Latter. Denne Sidste har meer end eengang foraarsaget en Bete, eller forpurret en reen Codille, og jaget os fra Spillebordet hen til vore lystige Koner.

Et Aarstid eller vel mere randt saaledes hen, uden at Noget forstyrrede den gode Forstaaelse og jevne Munterhed. Men paa eengang foregik en kjendelig Forandring med Capitainen: han var ofte adspredt, begik svære Bommerter baade i Concerten og i Lombren; stundom var han mørk og ordknap - stundom overgiven og ualmindelig snaksom, skjøndt hans Passiar tillige var temmelig usammenhængende. Min Kone gjorde mig opmærksom paa denne sælsomme Forvandling, og gav mig Vink om: at hun frygtede, det ikke var rigtig mellem ham og Frue L*. Jeg tyssede paa hende, og stræbte at berolige hende i denne Henseende; men - jeg vidste mere end hun; jeg var imod min Villie blevet Vidne til en Scene, som aldrig udslettes af min Hukommelse, og som i lange Tider gav mig nok at bryde mit Hoved med.

Der var længe talt om at faae en Maskerade bragt istand; og jeg troer, at Frue L* var den, som først havde givet Ideen hertil. Endelig blev Alt arrangeret: Masker og Dragter anskaffede, og Aftenen bestemt - den skulde holdes paa Klubben. Da jeg ikke selv kunde tage Deel i denne Fornøjelse, havde jeg aftalt et Spillepartie med tre andre af Byens Lombrister. Hen paa Aftenen blev jeg betaget af en ikke usædvanlig Hovedpine. Jeg fik En til at tage mit Kort; og vilde, som jeg plejede, tage mig en Luur. Jeg bad desaaarsag Værten anvise mig et stille og afsides Værelse, hvor en halv Times Hvile forhaabentlig vilde fordrive mit rheumatiske Anfald. - Jeg fik et Saadant saa langt fra Balsalen, at den svage Lyd af Musiken og Støjen blot bidrog til at dysse mig i Slummer. Jeg søgte og fandt denne i en Lænestol, der stod i en Krog ved Vinduet.

Jeg havde ikke sovet ret længe, før jeg vækkedes ved Dørens Knirken. Der kom to

ind i Kammeret; det kunde jeg høre; men Ingen saae jeg; thi der var ganske mørkt. Det maatte være et Mandfolk og et Fruentimmer; men Begge maskerede; det mærkede jeg paa Stemmernes Utydelighed. »Nu! og hvad vil Du saa, min søde Ven?« sagde han. »Sødeste Mand« læspede en kvindelig Røst, »Du er saa velsignet iaften.« »Men Kone!« sagde han igjen, »hvad tænker Du dog paa? behøve vi at stjæle os til hverandre, som om vi gik paa forbudne Veje?« - Intet Svar - Lyden af et Kys lod mig gjætte; at de havde demaskeret sig. Jeg sad som paa Naale; hvad skulde jeg gjøre? Min Hovedpine, som ved denne pludselige Opvækkelse var bleven endnu hæftigere, tillod mig ej heller at fatte en Resolution. Døren knirkede atter; men om de gik, eller bleve, vidste jeg ikke. Alt blev stille, og et Skjænderie udenfor i Gaarden var Alt hvad jeg hørte. Saaledes sad jeg nogen Tid, og lyttede forgjæves; jeg prøvede atter at falde i Søvn. Men Spectaclen i Gaarden blev værre. En kom ud med en Lygte eller et Lys, der kastede sit Skjær gennem Vinduet paa den modstaaende Sopha. Selv useet, saae jeg der Capitain H* i Frue L*s Arme. En rædsom Fejltagelse havde altsaa fundet Sted; men om den var forsætlig paa nogen af Siderne, vidste jeg dengang ikke at afgjøre.

Capitainen sprang op med et Angestraab; Frue L* sank tilbage, og skjulte - som i Fortvivelse og Skamfuldhed - sit Ansigt i begge sine Hænder. Det blev atter mørkt. »Gud forlade os Begge!« sagde han; »evig Taushed, og - om det var muligt - evig Forglemmelse!« Det forekom mig, at hun hulkede. Han udstødte et smerteligt Suk, og gik; lidt efter fulgte hun, og jeg blev alene.

Længe blev jeg endnu tilbage ganske forvirret og bedøvet af det, jeg her saa ufrivillig havde erfaret. Da jeg atter traadte ind i Balsalen, havde Man just demaskeret sig. Doctoren og Capitainen vare ganske eens klædte, nemlig som Don Juan. Fru H* havde Tyrkindedragt; Frue L* havde bestemt baaret samme Dragt, da jeg saae hende paa Sophaen; nu var hun Hyrdinde -

det var mig baade paafaldende og mistænkeligt. Doctoren var i et glimrende Lune: han gjækkede Frue H*, og paastod, at hun havde mødt ham ene i Gangen, og omfavnet ham i den Tanke, at han var Capitainen; denne stod hos, og prøvede paa at lee; men Forsøget faldt uheldigt ud og endtes med en tvungen Hoste. Frue L*s Ansigt var uden mindste Forandring; hun smiilte saa roligt, som hun plejede, til alle hendes Veninders spøgefulde Anmærkninger. Jeg begyndte at mistroe mine egne Øjne: havde hun været skyldig, hvor var det da muligt at bevare en slig - jeg kunde sige - Helvedes Rolighed? Tyrkinderen i hiint Værelse kunde jo dog have været en Anden, som lignede hende; min Hovedpine havde maaskee betaget mine Sandser deres Skarphed, o.s.v. Kort sagt: jeg havde næsten gjenvundet min Tro paa hendes Uskyldighed, da min Kone - en fiin Iagttagerinde - nogen Tid efter i Fortroelighed sagde mig, »hun frygtede for, at hendes forhen yttrede Mistanke ikke var ganske ugrundet.« At der siden hiin Maskerade var foregaaet en væsentlig Forandring med den Første, faldt tydeligt i Øjnene: han var ofte adspredt, og hensunken i Tanker; han havde mistet sin forrige jevne Munterhed, og i dens Sted faaet en sælsom Lystighed, der frembrød stødviis, og tidt uden rimelig Foranledning. Aarsagen til denne Forandring - Nag over hans uvitterlige Brøde - var mig jo velbekjendt; men jeg fortaug det for min Kone. Jeg søgte at forsvare Frue L*; men indlod mig ikke paa nogen Forklaring Capitainen angaaende. »Kjere Kone!« sagde jeg, »vogt Dig for at mistænke Nogen! det er jo ellers ganske mod din Natur - veed Du Noget? har Du seet Noget? - « »- Kun et eneste Øjekast« svarede hun; »men det var et Øjekast, som bragte ham til at rødme, og mig til at blegne; vi maae altsaa begge To have forstaaet det. Det var hurtigt, som et fjernt Lynglimt paa en natlig Skye; men klart nok til at give Lys. De vare ene To i Værelset, og jeg saae det med fravendt Ansigt i et Spejl.« Jeg rystede paa Hovedet, som om jeg ikke troede hende, og paabød Taushed om denne Sag: »Vi ville ej engang selv tale med hverandre om denne Materie« sagde jeg; »thi hvor let kan Du

ikke tage fejl i dine Formodninger; et Øjekast kan jo have flere Betydninger - hvorfor da antage den værste?« Hun rystede ogsaa paa Hovedet; og nu blev dette Æmne ikke bragt paa Bane i - tive samfulde Aar.

Imidlertid fortsatte min Kone og jeg meget længe vore lønlige og ganske isolerede Iagttagelser; men Intet - ikke det Allermindste - opdagedes. Capitainen gjenvandt efterhaanden - ikke sin forrige aabne Munterhed - men dog en vis Holdning i sit Væsen, der havde et alvorligere - maaskee mattere - Anstrøg. Han blev jo ogsaa med hver Dag ældre, og mere og mere forsvandt jo for ham det søde Haab om Faderglæder. Tiden, som ruller os hen ad vor Bane, afslider alle vore ungdommelige Følelsers skarpe Kanter; og vi opnaae uformærkt enten Fasthed eller Bøjelighed, Styrke eller Sløvhed, indtil omsider alle Lidenskaber forlade os, for at begynde deres Spil med yngre og blødere Hjerter.

Trianglen blev uforstyrret; Circlerne ligesaa. Vi holdt vore Concerter; vi spillede vore Lombre. Vore Børn voxte til, formerede Stemmerne i de Første og Løste os af i den Sidste, naar Postnyhederne vilde dele vor Opmærksomhed.

Doctorens to ældste Sønner vare blevne Candidater i Medicin og Chirurgie; min i Theologie; hans ældste Datter gift og min forlovet: da Vulcanen, der saa længe og saa lønlig havde ulmet i Mørket, brød Forborgenhedens Dække, og ved sin uventede Eruption ødelagde tvende Familiers jordiske Lyksalighed.

Jeg var kommen hjem fra en Rejse, der havde medtaget flere Dage, da min Kone tog imod mig med den bedrøvelige Efterretning: at Majoren var meget syg. Jeg kastede Rejseklæderne og ilede derover. Han sov. Fruen stod med bekymret Mine og foldede Hænder ved Hovedgjerdet af hans Seng; et smerteligt Smiil var hendes Hilsen til mig. Jeg nærmede mig sagtelig, og spurgte hvidskende om den kjere Syges Tilstand. Hun virrede blot med Hovedet, og

vedblev gennem de frembrydende Taarer at betragte ham. Hans Søvn var urolig: Læber og Fingre vare i idelig Bevægelse, og Øjnene rullede uophørlig under deres Laage.

Jeg satte mig, for at vente paa hans Opvaagnen. Imidlertid fortalte Fruens Tante mig Aarsagen til og Fremgangen af hans Sygdom: »Han havde for tre Dage siden forkjølet sig ved Exercenteringen; var bleven heed, og havde drukket koldt Vand; havde kort efter Hjemkomsten befunden sig ilde; maattet søge Sengen; var stedse bleven slettere og slettere, og hver Eftermiddag havt Feberanfald. Vor Ven Doctoren, der besøgte ham flere Gange daglig, trøstede godt nok - som han nu altid plejede; men havde alligevel seet noget betænkelig ud.« Frue H* gav hende nu et Vink om at besøge Et eller Andet: hun gik ud.

Kort efter vaagnede Majoren; hans Øjekast var forvildet; Man mærkede strax, at han ikke var sig selv bevidst. Han saae paa sin Kone, og kastede sig forskrækket tilbage i Sengen: »Elise!« begyndte han, (Majorinden hedde Charlotte) »Elise! hvad vil Du mig? det er nok nu - det er alt for meget. Dersom Doctoren eller min Kone traf Dig her i Sengen hos mig, hvad vilde de saa sige? Gaae! gaae! og lad mig være!« Han strakte begge Hænderne ud for sig, som for at skyde En tilbage.

Majorindens Øjekast mødte mit - hun skiftede Farve. Den Syge blev ved at phantasere: »Det var et ulykkeligt Indfald med den Tyrkindedragt; jeg vidste bestemt ikke Andet, end at Du var min Kone - .« Frue H* lyttede med ængstelig Opmærksomhed; jeg saae tydeligt, at hun ikke begreb hans Tale - jeg forstod ham kun alt for vel: Maskeradescenen stod levende for min Erindring.

Jeg gik hen til den stakkels Kone, og greb hendes Haand: »Fat Dem, kjere Frue!« sagde jeg, »deres Mands Sygdom torde nu være paa det højeste - han taler vildt.« - Hun svarte kun med et dybt Suk. »Hys! hys!« hvidskede han, »Man kunde høre os her underneden - De veed jo, Elise!

at Munderingskammeret er lige ovenover Rullestuen, og tænk engang, om Nogen opdagede den hemmelige Dør i Lysthuset - .« Majorinden greb krampagtig fat om Sengestolpen; hun blegnede - i hendes Ansigt foregik en frygtelig Forandring. »Bedste Frue!« sagde jeg, ladende som jeg kun mærkede den ene Aarsag til hendes Sindsbevægelse, »var det ikke rigtigst at faae Bud efter Doctoren? hans Nærværelse vil maaskee berolige os - denne Crisis er vist ikke saa farlig, som det lader.« Hun svarte med et Nik, og gik hastig ud.

Den Syges Øjne faldt til - han slumrede; men uroligt. Jeg saae ud i Gaarden: Frue H* ilede med hurtige Skridt hen til Rullestuen. Munderingskammeret var virkelig lige over denne, og Lysthuset i Doctorens Have, som var to Stokværk højt og bygt af Planker, stødte umiddelbart dertil - en rædsom Mistanke greb mig, og var ikke langt fra at gaae over til Vished. Jeg havde om Sommeren ofte drukket Thee og spilt Lombre i det samme Lysthuus, og mindedes godt, at Man der meget tydeligt kunde høre, naar Nogen var inde paa Munderingskammeret. En sørgelig Sandhed maatte upaatvivlelig ligge til Grund for Patientens Phantasier.

Medens Frue H* var ude - sikkert nok for at anstille Undersøgelser efter de erholdte Vink - kom Doctoren af sig selv. Han gik med bekymret Mine hen til Sengen, betragtede den Syge, følte hans Puls, saae betænkeligt til mig, og rystede paa Hovedet.

Majoren vaagnede - han stirrede stivt og forfærdet paa Doctoren. »Hvad!« udbrød han, »hvad skal det betyde? De bildte mig ind, at deres Mand var rejst til en Syg ude paa Landet, og blev borte inat, og her staaer han lyslevende for mig. Hvorfor vilde De narre mig? hvorfor vilde De give det aftalte Tegn? fæstede De ikke den røde Sløjfe i Lysthuusgardinet? Gaae gaae! og sov hos deres egen Mand! Deres Forvoenhed gaaer alt for vidt, og Krukken kan gaae saalænge tilvands, indtil den gaaer hankeløs hjem.« Jeg stod som paa Gløder. Jeg drog Doctoren med mig hen til

Vinduet; jeg vilde forhindre ham fra at høre og lægge Mærke til mere. »Hvad mener De?« spurgte jeg. »Han phantasierer stærkt,« svarede han; »Sygdommen tager ingen god Vending.« »Hans Ideer ere reent forkeerte,« vedblev jeg. »Aa nej!« raabte Majoren, som havde hørt hvad jeg sagde; »jeg veed ret godt, hvad jeg siger; og jeg erklærer Dem eengang for alle, Frue L*! nu skal det være forbi imellem os! Det er Synd baade mod deres Mand og min Kone, og Ingen af dem forskylder det af os.«

Nu begyndte Doctoren at blive opmærksom: han kastede et hurtigt Blik ud til Lysthuset, hvis øverste Vindue Man fra den Syges Værelse kunde see. Jeg fulgte hans Øjne, og - indenfor Vinduet stod Majorinden med opløftede, sammenknugede Hænder; men i samme Øjeblik forsvandt hun ogsaa. Himmel! hun maatte følgelig have fundet den lønlige Gjennemgang, som Febricitanten omtalte. - Denne faldt atter hen.

Doctoren blegnede. Jeg greb hans Haand og hvidskede: »For Guds Skyld! kjere Ven! De lægger dog aldrig Fold til hvad et Menneske taler i Vildelse? I en saadan Feberparoxysme kan jo en Patient indbilde sig de urimeligste Ting af Verden.« Han saae eftertænksom paa mig; men svarede ikke. I hans Øjekast laae Noget, som kunde udtydes: »Du mener ikke det, Du siger.« I det Samme kom Majorinden ind. Hun blussede - hendes Aasyn udtrykte næsten samme Vildhed, som den Syges. Doctoren gik med rolig Fatning hende imøde, trøstede hende, og gjorde nogle Spørgsmaal Patienten angaaende. Hun besvarede dem flygtigt og skjødsløst; hendes urolige Blik deelte sig mellem dem Begge. Dog snart lettete en Taarestrøm hendes beængstede Hjerter: hun foer hen til Sengen, kastede sig paa Knæ, og trykte den Syges Haand til sit Bryst. »O Gud!« bad hun hastigt og sagte »skjænk ham blot denne Gang Livet, at han kan modtage min Tilgivelse, om han er skyldig, og min Afbigt, om jeg gjør ham Uret.« (Jeg hørte vel kun de halve Ord, men jeg supplerede Resten; men de gik alle Doctorens Øren forbi; thi han var ikke lydhør.) »Ja Ulykkelige!«

vedblev hun, og trykte sin Pande mod hans Haand, »Du er den Forførte; men hun - « her sprang hun op og vendte sig til Doctoren. Jeg greb hendes Haand, og trykkede den stærkt: »I dette Øjeblik« sagde jeg, »er det til Lægen alene at tale; dæmp deres Frygt og deres Smerte! - saa sandt De har deres Mands Liv kjert!« lagde jeg til saa sagtelig, at han ikke kunde høre det. Hun fattede sig, og tilbageholdt de fordærvelige Ord, som allerede svævede paa hendes Læber. Hun var af de lykkelige Gemytter, som med hæftige Lidenskaber forbinde et hurtigt Omblik og en lys Forstand, som de første aldrig ere istand til heelt at omtaage; hendes Hjerter var ømt, men ingenlunde svagt. Ak! det var dog ikke stærkt nok til at modstaae den langt farligere Prøve, det snart efter blev underkastet.

Der kom Bud efter mig: jeg maatte bort i Embedsforretninger. Hun fulgte mig udenfor; og her søgte jeg af al Magt at berolige hende med Hensyn til hendes Mands forblummede Phantasier. »Da jeg ogsaa,« endte jeg min Formaning, »har været Øjevidne til disse, vil De ikke kunne ansee det for paatrængende Indblanding i ægteskabelige Forhold, at jeg omtaler dem. Jeg kan med roligere og sikkrere Blik betragte det, som let blænder og forvirrer et elskende Øje. Sandsynlighed er ikke altid Sandhed; og der kan gives mange tænkelige Tilfælde foruden det værste. For Himlens Skyld! brug deres ellers altid saa klare Forstand! skaan Dem selv og deres syge Mand! og for alle Ting lad Dem ikke mærke med det allermindste for Doctoren! der kunde ellers skee en dobbelt Ulykke, og det maaskee af en blot Fejltagelse.« Sukkende trykkede hun min Haand, og gik tilbage i Sygeværrelset.

Jeg fik meget at bestille; min Fraværelse havde opdyngtet Forretningerne: dette var om Formiddagen og først mod Aften blev jeg fri. Jeg vilde atter over til Majorens; men besluttede dog først at tale med Doctoren i dennes eget Huus, for at høre hans virkelige og rene Mening om vor Vens Sygdom.

Hans Kone var ude paa Landet med den næstældste voxne Datter; de to yngste vare budne i Byen. Pigen sagde mig, at Doctoren var paa sit Arbejdsværelse. Jeg gik derop.

Han stod med Ansigtet mod Døren og Ryggen mod hans Schatol; i sin venstre Haand krammede han nogle Papirer, og den højre klemte han krampagtigt mod Brystet; hans Ansigt var den kolde, stumme Fortvivlelse, hvor Indgangen er tillukt baade for Haab og Frygt. Mit Hjerte isnede; jeg saae strax, at Alt maatte være opdaget, og Mistanken modnet til Vished. Han saae flygtigt paa mig, som om han ikke kjendte mig.

Hvorledes skal Trøst kunne finde Indgang i et Hjerte, som Ulykkens Vinterstorm har omgivet med sin Iisskorpe? Jeg opløftede bedende mine Hænder til den Herre, hvis Barmhjertighed begynder der, hvor Haabet ender.

Jeg kjender intet vanskeligere, intet misligere Hværv, end det at trøste dem, som meest have Trøst behov; det vil sige: dem, der ikke kunne trøste sig selv. At sige til Een, hvis hele jordiske Lyksalighed paa eengang er tilintetgjort: »Vær en Mand! Kæmp! tu contra audentius ito!« er det Samme som at raabe til den, der er falden og har brækket Benet: »Kom hid til mig, saa vil jeg rejse Dig!« eller til den, der uden at kunne svømme, er styrtet ned i en rivende Strøm: »Brug dine Kræfter! Du kan nok bjerge Dig, naar Du blot vil.«

Nogle trøste med det Haab, den Ulykkelige har mistet; Andre med Tiden, hvis Piinagtighed han ikke er istand til at udholde; og atter Andre bære sig ad som Jobs Venner - der langt hellere maatte blevet ved med deres tause Medlidenhed og sympathetiske Graad - idet de ymte om Guds Tugtelse, om begangne vitterlige og lønlige Synder: istedet for at gyde Balsom i Saaret, dryppe de Gift deri. Sandelig! den Lidende kan svare dem i sit sønderrevne Hjertes Bitterhed: »Jeg har hørt mange Ting, som disse: I ere Allesammen møjsommelige Trøstere! Er der ingen Ende

paa de Ord, som ere kun et Vær? eller hvad hærder Eder til at tale saaledes? Jeg, jeg kunde ogsaa tale som I; gid eders Sjæle vare i min Sjæls Sted! jeg kunde og sammenføje mange Ord mod Eder, og ryste over Eder med mit Hoved.«

Naar Smerten sammenknuger Brystet; naar den ej engang kan faae Luft gjennem Læberne, hvad skal da kunne optøe det stivnede Hjerte, dersom det ikke er en medfølelse Vens tause Taarer? Mine randt overflødigen, og vædede hans Haand, som jeg havde draget fra hans egen Barm til min. Da aabnedes ogsaa hos den Ulykkelige de Kilder, gennem hvilke baade Sorgen og Glæden udtømme sig: han støttede sin Pande mod mit Bryst, og græd som et Barn.

Dog ikke længe: han rev atter sit Hoved i Vejret, og Taarerne vendte tilbage til deres lønlige Huler. »Der! der!« raabte han, idet han med vild Hæftighed trykkede Papirerne i min Haand, »det er Recepter, læseligt skrevne - tydelige at forstaae - specifikve Midler mod Romangriller, Kjerlighed, Troe paa kvindelig Dyd, paa Venskab - « han kastede sig paa en Stol, skar Tænder, og udstødte nogle Toner, som lignede Latter.

Medens jeg læste Papirerne - Breve, hvis Indhold nedenunder skal meddeles - stirrede han uafladeligt paa mig, jeg kunde sige, med misundelige Blikke, og med et saadant modbydeligt, bittersødt Smil, som ofte endnu længe efter Døden sees paa Ihjelfrosnes Ansigter.

Det Brev, der laae først for, og ligesom de andre to vel var adresseret til Majoren, men hverken havde Datum eller anden Underskrift end: »Din **i** (Elise)« var upaatvivleligt det yngste, og lød saaledes:

»Ja, min Elskede! jeg kan ikke, jeg vil ikke skjule for Dig, at jeg under mit alt for svage Hjerte bærer et lønligt Pant paa vor lønlige Kjerlighed. Min Samvittighed bebrejder mig en Brøde mod min Mand; men Kjerlighed kjender kun een Brøde - Utroskab mod den Elskede; den har kun

een Pligt - at gjøre alt for den dyrebare Gjenstand, at hengive den baade Legeme og Sjæl; ja, om det udfordres, at opofre begge Dele. Frans! Du var barnløs, det krænkedes mit Hjerte. Har jeg forspildt min Lyksalighed hisset, da gjorde jeg det for at glæde Dig her. Nu, Elskede! har jeg Intet mere at give Dig.«

Det Andet var aabenbar skrevet strax efter hiin ulykkelige Maskerade.

»Skeet er skeet,« skriver hun; »men Skjæbnen, den dunkle Skjæbne selv er det, der mod vor Vidende og Villie har ført os til hverandre. Den har selv forenet os - hvo vil nu adskille os? Jeg føler det, jeg veed det: siden hiin Nat er jeg Deres for evig; jeg har faaet et nyt Hjerte, en ny Sjæl. Jeg er aldeles forandret; mine Tanker, mine Ønsker, mine Længsler have kun eet Maal - Dem, Dem elskede, tilbedede Mand! O! had mig ikke! foragt mig ikke! Det er ikke Sandselighed, som drager mig til Dem; nej! reen skal min Kjerlighed være; men tale med Dem maae jeg, for at udøse mit qualfulde Hjerte, for at afbede en Brøde, for hvilken Skjæbnen alene maae staae til Ansvar. Jeg veed ikke hvad jeg skriver - Klokken 11 i Aften venter jeg Dem - min Mand er paa Landet - forbarm Dem over den ulykkelige **j**«

»Hemmelighed« lød det tredie, men i Tiden formodentlig det mellemste »er Livsprincipet i Kjerlighed; uden denne mangler Myrthen baade Rod og Top. Dersom Nogen vidste, at jeg elskede Dig, dersom Du var min ægteviede Mand; ja, jeg troer, at det Umulige, blev virkeligt. Men hvilket Tempel for vore lønlige Glæder! et Pulterkammer, fuldt af Commiskjoler og Blaarlærred! - I Aften rejser Manden til P*. Kl. 11 ere Alle tilsengs undtagen hun, der venter Dig med brændende Hjerte. Solen staaer først op Kl. 7. Ah! der er længe til, inden jeg siger: Frantz! Frantz! Steh auf! der Morgen graut.«

Da jeg var færdig med Læsningen, og det sidste Brev faldt ud af min skjælvende Haand, rejste L* sig, greb mig i Skuldrene, og spurgte med et gjennemborende Blik:

»Naa, gode Præstemand?«

»Hvorledes« sagde jeg »ere disse Breve komne i deres Hænder? ere de ogsaa ægte?«

»Saa ægte« raabte han, »som cortex peruviana selecta; men ikke fuldt saa gavnlige for Sundheden, og jeg har dem directe fra Hr. Galanen selv.«

(Den ulykkelige Frue H* fortalte mig siden, hvorledes det var gaaet til. Da Doctoren om Eftermiddagen var kommen igjen, for at see til den Syge, begyndte denne atter at phantasere, og det endnu tydeligere end tilforn; tilsidst havde han befalet hende - som han bestandig antog for Doctorinden - at bringe ham en vis Skuffe af Chatollet; i Skuffen var en dobbelt Bund; ved at trykke paa en Stift var den øverste sprunget op, og Brevene komne tilsyne; han havde flyet hende Samme med de Ord: »Der Elise! har Du dine Breve! riv dem istykker, eller brænd dem!« Hun sønderrev nogle andre Papirer, gik hen bag hans Seng, og læste Biletterne. Ikke længere sig selv mægtig, havde hun leveret Doctoren dem, og nu var Loddet kastet over den grusomt bedragne Mand.)

»Min arme, beklagelsesværdige Ven!« sukkede jeg, »hvilken Bestemmelse tager De nu? hvad vil De gjøre?« Han slap mig, og gik med hurtige Skridt og knyttede Hænder rundt i Værelset. »Hvad jeg vil gjøre?« gjentog han mange Gange.

»For det første,« tog jeg atter til Orde, »torde vel disse fatale Breve tilintetgjøres - ?«

»Tilintetgjøres?« skreg han, »disse Breve?« - han rev dem hurtigen til sig - »hvad! disse søde, velsignede Kjerlighedspanter!« han knugede dem med en Elskers Hæftighed til sit Bryst - »Nej, Pastor! ved dem kan jeg ikke skille mig; de skal følge med mig i Graven, og fra Graven didop, hvor alle saadanne Panteforskrivninger engang skulle indløses.«

»O, min Ven! min Ven!« sagde jeg, »ere de ikke allerede der forlængst protocollerede? hvorfor vil De være hendes Anklager? Dem hører hverken Hævnen eller Dommen til; men en Gud, hvis Retfærdighed er ophøjet over vore snart hendøende Lidenskaber.«

Han standsede, saa længe op til Himmelen, og gav mig dem derpaa tilbage. »Der,« sagde han rolig, »behold dem! tilintetgør dem! men lov mig først: at De, naar jeg er død og borte, vil vise hende dem!«

Jeg lovede det; men lagde til: »hvorfor, kjere Doctor! vil De tale om Døden? deres Stød er haardt, forfærdeligt - De mister en Kone, som De elsker - en uværdig, foragtelig Skabning; men har De ikke endnu deres Børn?«

Han saae stivt paa mig, og skoggrede vildt i Vejret: »Hvis Børn? mine Børn? - nej Majorens Børn - « »- De to ældste,« afbrød jeg, »vare jo fødte inden han kom til Byen, og Ingen kan, ved et blot flygtigt Øjekast, tage fejl af deres Fader.«

»Og de andre?« spurgte han bittert smilende, »hvo af dem, hvor mange af dem ere mine? har De ikke læst Brevet, og synes Dem ikke, at de ligne ham op ad Dage? - o! - « han slog sig med den knyttede Haand for Panden, og gik atter med stærke Skridt omkring i Kammeret.

Jeg taug - jeg vidste i en Hast Intet at svare; thi naar jeg tænkte mig om, fandt jeg, at han ikke havde saa ganske Uret, fornemmelig hvad den gifte Datter angik. Hendes Lighed med Majoren var umiskjendelig. »Phantasier - sagde jeg omsider noget langsom og halv tvivlraadig - kan ogsaa bevirke - « »Ha!« faldt han ind, »her behøve vi ikke at tage Phantasien tilhjælp; Skjøgen tilstaaer det jo selv.«

I det samme kom de to yngste Døttre ind, og ilede hen for at omfavne ham. Men han traadte saa langt tilbage, som han kunde komme, satte Hænderne imod dem, og stirrede paa dem med Forfærdelse og

Afskye i alle hans Miner. De arme Smaapiger bleve forskrækkede, skjalv, brast i Graad, og faldt hverandre om Halsen - de frygtede for at have forseet sig i Noget. Jeg tog dem i mine Arme, og mine Taarer faldt paa deres guldlukkede Hoveder. Da opløstes ogsaa hans Forhærdelse i Medynk; den gamle Ømhed vendte tilbage, og jog - for en Tid - Tvivlens Dæmon ud. Han satte sig, tog dem paa sine Knæe, og kjertegnede dem vexelviis: de Smaa græd nu af Glæde.

I denne ønskeligere Sindstemning troede jeg at torde forlade ham, for at tage fat paa mine ufuldendte Forretninger. Jeg overlod ham til hans gode Hjertes mildere Følelser, og den Barmhjertiges mægtige Naadevirkninger.

Da jeg den følgende Morgen besøgte ham, laae han afklædt, men vaagen i Sengen. Den næst yngste, tolvaarige Datter sad hos ham, og vilde paanøde ham en Kop The. Han afslog den, saae mørk, kold og næsten fremmed paa os Begge. Med bønlig Mine pegte jeg paa den Lille, og nu tog han Koppen, satte den til Munden, smagte; men som om det havde været bitter Medicin, lod han den atter hvile paa Dynen. For at faae Glutten bort, bad jeg hende om at skaffe Frokost, og søgte nu ved min venlige Tiltale paany at aabne den arme Mands tilknugede Hjerte.

Han satte Koppen fra sig, og foldede sine Hænder. Enten hørte han mig ikke, eller han forstod mig ikke. »Mit Liv,« sagde han omsider sagte og langsomt, »er hjemfalden til den, som gav det - Giften virker; jeg har udtømt Bægeret til sidste Draabe! og for mig findes ingen anden Modgift, end Døden. Jeg er opvaagnet af en lang og sød Drøm; jeg har - som det ofte hændes de Afsindige - faaet et lyst Øjeblik, den nære Opløsnings sikkre Forbud. O min Gud, min Gud! tag mig dog bort herfra, inden denne Slange kommer tilbage!« Han lukkede sine Øjne, som om han frygtede for Synet af hende. »Jeg elskede saa ømt, saa trofast,« vedblev han efter et Ophold, »af mit ganske Hjerte, Sjæl og Sind; i tive Aar indbildte jeg mig at beboe et jordisk Paradiis, og

vandrede paa en Vulcan, der lønligen brændte under mine Fødder - den tynde Skorpe, som adskilte Himmel og Helvede, er bristet nu, og jeg nedsunken i det flammende Svælg - barmhjertige Gud! lad Legemet fortæres, og tag min arme Sjæl!«

Jeg bad med ham, for ham om Styrke og Taalmodighed; jeg trøstede ham med Guds almægtige Godhed, med Tanken om hans tvende haabefulde Sønner, om en taaleligere Fremtid under Adskillelsen fra den Uværdige. Han rystede sagtelig med Hovedet: »Jeg kan ikke leve i den Verden,« sagde han, »hvor hun aander; vi kunne ikke mere have een Sol tilfælleds. Adskillelse fra Bord og Seng og Huus og Fødeland - det er altsammen Intet - Lys og Mørke, Liv og Død, Tid og Evighed maae være imellem os; før ere vi ikke adskilte.«

Den ældste Datter (jeg tør desværre ikke sige hans Datter) kom ind med sit toars Barn paa Armen. Glutten rækkede efter den formeentlige Bedstefader, og udlallede denne ham forhen saa søde Benævnelse. Med Tegn paa indvortes, sønderlidende Smertes, bortvendte han sit Ansigt. Den bedrøvede Moder satte Barnet ned, og Taarer væltede ud af hendes Øjne. Jeg maatte føre Begge bort, og opbyde al min Kunst og Opfindelseskraft for at berolige den stakkels Kone. Det lykkedes mig kun halvt - hun ahnede en forestaaende Ulykke.

Saavidt min Tid tillod det, forblev jeg hos min ulykkelige Ven, var hans Vogter, Opvarter, Trøster i de følgende syv Dage. Jeg havde en tung Bestilling: baade at passe ham, at afholde alle Besøg og at berolige Børnene.

Den anden Læge kom et Par Gange ubuden; men da han Intet fik at bestille, blev han omsider borte.

Jeg skrev til Sønnerne i Kjøbenhavn; jeg haabede, at deres Nærværelse vilde virke gavnligt paa den arme Lidende - de kom først tidligt nok til at ledsage hans afsjælede Legeme til det længselfuld forønskede, og voldeligt tiltvungne Hvilested.

Min Ven blev med hver Dag mere stille, mørk og ordknap; det var mig sandsynligt, at han rugede over een eller anden frygtelig Plan.

Ottende Dagen efter den sørgelige Opdagelse hensov Majoren; han havde bestandig siden lagt som i en Døs, og døde uden at have faaet sin Bevidsthed igjen. Jeg bragte L* denne Tidende; han modtog den ligegyldigen, og sagde blot: »Vi ville snart mødes.«

Dagen efter var Frue L* ventendes tilbage. Jeg spurgte hendes Mand, hvorledes der skulde forholdes ved hendes Ankomst; og om det ikke var bedst, at hun blev bortfjernet? Han svarte, at han var fuldkommen beredt paa hendes Komme, og at Alt vilde nok falde af sig selv. Jeg fattede Mistanke, og yttrede den. Med et roligt Smil rakte han mig sin Haand og sagde: »om jeg nu med Vished forudføler min Død, vilde De da misunde mig Opfyldelsen af det eneste Ønske, mit sønderknuste Hjerter endnu har tilbage? De Lænker, der bandt mig til Livet, løse sig Led for Led - der er kun eet tilbage; saasnart jeg seer hende, vil dette springe.«

Der var en dobbelt Mening i disse Ord; jeg borde ikke ligefrem antage den værste. Dog vedblev jeg at henpege derpaa, og anbragte alle Fornuftens og Religionens Grunde. Ak! Fornuften udretter Intet med et fortvivlende Hjerter, og Religionen formaaer kun at trøste den, som den tilforn har vejledet. Og Dr. L* havde været enten for letsindig eller for lykkelig, til at besidde nogen dyb religiøs Følelse. Han havde vel havt Troe; men en let Troe, som aldrig var prøvet og styrket ved betydelig Kummer eller Gjenvordighed. Han var en Glædens Søn, og skilt fra denne hans bestandige Ledsager paa Livets Bane, maatte han vorde et let Bytte for Sorgen - for den frygteligste af alle de Lidenskaber, mod hvilke den svage Menneskesjæl her haver at kæmpe.

Jeg blev hos ham til langt ud paa Natten. Da jeg vilde til at gaae, udstrakte han sine Arme efter mig, og trykte Afskedskysset

paa mine Læber. Endnu et Par Taarer tindrede i hans matte Øjne, og med næsten bristende Stemme sagde han blot de Ord:
»Tak! - Lev vel saalænge!«

Jeg gik hjem og lagde mig halv afklædt, med den Beslutning, tidlig næste Morgen at vende tilbage til ham, deels for at bevogte ham, deels for - om muligt - at forebygge Sammenkomsten mellem ham og den troløse Kone, eller dog i det ringeste at være en vist nok højst nødvendig Trediemand ved Samme.

Men udvaaget, som jeg var, sov jeg over mig, og ingen af Mine nænnede at forstyrre denne Hvile. Jeg vækkedes ved det Skrækkens Bud, at Doctor L* havde skudt sig. Jeg foer derover: han laae endnu i den blodige Seng, med gjennemboret Bryst. Ingen af Familien var derinde; men den anden Læge, Borgemesteren og Pigen. Denne Sidste havde været tilstede, da Gjerningen skedte. Hun berettede: at hun med Doctors Tilladelse havde afløst mig i at vaage hos ham: at hans Kone, som af den ældste Datter var bleven underrettet om sin Mands Sygdom, havde ilet ind til Byen, og traadte i Dagbrækningen uventet ind til ham. Saasnart han saae hende, havde han rejst sig overende i Sengen, sagt nogle Ord i et Sprog, som Pigen ikke forstod, derpaa taget en Pistol frem under Dynen, og trykket den af mod sit Bryst.

Jeg vil ikke tale om den paafølgende Jammer. Jeg har i Begyndelsen af denne Fortælling korteligen antydnet, hvorledes en vellystig og samvittighedsløs Kvindes Brøde bragte Fordærvelse over tvende Familier, og mange Andre en Sorg, som længe smertede dybt, og aldrig ganske forglemmes.

Steen Steensen Blicher

Digtene

- Hiemvee
- Præludium
- Ouverture
- Mads Doss

<http://www.nilen.dk/projekter/blicher/forfatteren/digte/start.htm>

Ved dette link er der mulighed for at høre digtene/sangene, læse lidt information om dem og se dem i en moderniseret udgave. Hjemmesiden kan være et godt værktøj for de elever, der skal arbejde med Blichers digte.

Hiemvee, 1814

Kjær est du Fødeland, sødt er dit Navn,
Til dig staaer dine Sønners stærke længsel,
Med lønlig Magt vi drages til din Favn,
Hvert andet Land mod dig er kun et
Fængsel.

Kun der er Vaaren i sin fulde Pragt,
Kun der i al sin Ynde Somren smiler,
Og skjøen er selve Vintrens hvide Dragt,
Naar den paa vore Barndoms Egne hviler.

Ja skjøen er Fjeldet med sin Top af Iis,
Skjøen er den Dal som Fossens Bølge væder,
Den gule Ørken er et Paradiis,
Naar den har skuet Barnets første Glæder.

Min Fødestavn er Lyngens brune Land,
Min Barndoms Sol har smilt paa mørken
Hede,
Min spæde Fod har traadt den gule Sand,
Blandt sorte Høje boer min Ungdoms
Glæde.

Skjøen er for mig den blomsterløse Vang,
Min brune Hede er en Edens Have:
Der hvile ogsaa mine Been engang,
Blandt mine Fædres lyngbegrøede Grave.

Præludium, 1838

Sig nærmer Tiden, da jeg maa væk,
Jeg hører Vinterens Stemme;
Thi ogsaa jeg er kun her paa Træk,
Og haver andensteds hjemme.

Jeg vidste længe, jeg skal herfra;
Det Hjærtet ikke betynger,
Og derfor lige glad nu og da
Paa Gjennemreisen jeg synger.

Jeg skulde sjunget lidt meer maaskee -
Maaskee vel ogsaa lidt bedre;
Men mørke Dage jeg maatte see,
Og Storme rev mine Fjædre.

Jeg vilde gjerne i Guds Natur
Med Frihed spændt mine Vinger,
Men sidder fast i mit snevre Buur,
Det allevegne mig tvinger.

Jeg vilde gjerne fra høien Sky
Udsendt de gladere Sange;
Men blive maa jeg for Kost og Ly
En stakkels gjældbunden Fange.

Tidt ligevel til en Smule Trøst
Jeg ud af Fængelet titter,
Og sender stundom min Veemodsrøst
Med Længsel gennem mit Gitter.

Lyt og, o Vandrer! til denne Sang,
Lidt af din Vei Du hidtræde!
Gud veed, maaske det er sidste Gang
Du hører Livsfangen qvæde.

Mig bæres for, som ret snart i Qvel
At Gitterværket vil briste;
Thi qviddre vil jeg et ømt Farvel;
Maaske det bliver det sidste.

Ouverture, 1838

Det er hvidt herude:
Kyndelmisse slaar sin Knude
Overmaade hvas og haard -
Hvidt forneden, hvidt foroven,
Puddret tykt staaer Træ i Skoven,
Som udi min Abildgaard.

Det er tyst herude:
Kun med sagte Pik paa Rude
Mælder sig den smaa Musvit.
Der er ingen Fugl, som synger;
Finken kun paa Qvisten gynger,
Seer sig om og hvipper lidt.

Det er koldt herude:
Ravne skrige, Ugler tude,
Søge Føde, søge Læ.
Kragen spanker om med Skaden
Højt paa Rygningen af Laden,
Skele til det tamme Kræ.

Hanen sig opsvinger
Paa en Snemand; sine Vinger
Kladskende han sammenslaaer.
Krummer Halsen stolt og galer -
Hvad monstroe han vil den Praler?
Hvis endda om Tøe han spaaer!

Inderlig jeg længes
Efter Vaar, men Vintren strænges;
Atter Vinden om til Nord!
Kom Sydvest, som Frostten tvinger!
Kom med dine Taagevinger!
Kom og løs den bundne Jord!

*Præludium og
Ouverture
stammer fra
digtsamlingen
Træfuglene -
Naturconcert*

Mads Doss, 1842

Sangen om Mads Doss er trykt første gang i 1842 som en del af "Kjerlighed på Dagvognen".

1.
Mads Doss han war en kon Koltringsknæjt,
Han gek mæ Foeren i Hien,
Imell saa slow han Lyng te en Bæjt,
Imell saa band aau Vien
En Liim te hans Muer, aa saa saang han imell,
Di hoer ed saa vit, nær han tow te aa hwell:

La la luh - la la lih - kom! saa skal A bih.
La la luh - la la lih - kom! saa skal A bih.

2.
Mett Kølvro war en kon Stonthostøs,
Gek aasse mæ Foeren i Hien,
Aa somti hun swedt, aa somti hun frøs;
Den Drywwen slet ett hun ku li en.
Hun snøvsed imell, faa hin Dawwen wa laang,
Iwessomda tahrt hun sin Klukker, aa saang:

La la luh, etc.

3.
Aa somti di mødtes saa his aa saa hæhr,
Od Mælmad, aa spraakked saa knøwt da,
Aa let om let fek di hwerranner saa kjæhr:
Jen kam næ den Aahn ga en Hwøwt da.
Aa næ di had edt, gek di hvæ te si Hjaer,
Aa saang, saa de gjall owwe Mosser og Kjaer:

La la luh, etc.

4.
Saaen gek da en Sommer, aa dæ gek flier,
Lieg Kjærrester saa di fann o da.
I Hien kam di no ikki møj mier,
Men hjemm ve hwerranne di lo da.
Aa saa bløw di gywt, aa behøwd ett aa sønng,
Som faer di had gjow, i di baareste Lønng:

La la luh, la la lih, kom! saa skal A bih!

Mads Doss, 1842

Moderniseret

1.
Mads Doss han var en knapt halvvoxen knøs,
han gik med fårene i heden,
indimellem så slog han lyng til en bagning,
indimellem så bandt han af pilevidjer eller kviste
en kost til sin mor, og så sang han indimellem,
de hørte det så vidt omkring, når han tog til at råbe:

:/: Lalaluh, lalalih, kom så skal jeg vente.

2.
Mette Kølvro var en lille stunthosetøs*),
gik også med fårene i heden,
og somme tider hun svedte og somme tider hun
frøs;
at drive med fårene kunne hun slet ikke lide.
Hun græd indimellem, for hende var dagen lang,
en gang imellem tørrede hun sine øjne og sang:

Lalaluh, etc.

3.
Og somme tider de mødtes så hist og så her,
spiste mellemmad og talte så pænt,
og lidt efter lidt fik de hverandre så kær,
den ene kom, når den anden gav et vink.
Og når de havde spist gik de hver til sin hjord får
og sang, så det gjaldede over moser og kær:

Lalaluh, etc.

4.
Sådan gik da en sommer, og der gik fler,
så fandt de da på at lege kærester.
I heden kom de nu ikke meget mer,
men hjemme ved hverandre de lå da.
Og så blev de gift og behøvede ikke at synge,
som de før havde gjort i den bareste lyng:

:/: Lalaluh, lalalih, kom! så skal jeg vente.

*) stunthoser er lange strikkede strømper uden fødder. Så kan man ikke så nemt slide hul.

Øvrige Blicher-tekster

I det følgende kapitel gives en håndfuld eksempler fra Blichers hånd, som kan bruges i arbejdet med novellerne og digtene.

- Uddrag af Himmelbjerget
- Himmelbjergmøderne – brev fra Blicher
- Uddrag af Steen Steensens liv fortalt af ham selv

Mangler!!!XXX: Af Viborg amt
Forside af Brudstykker: En landsbydegns dagbog

Blichers afskedsprædiken – har den i en skannet version – skal lige ordnes lildt inden den kan sættes ind

Steen Steensen Blicher

Afskeeds-Prædiken, holden i Thorning Kirke d. 16. Octobr. 1825

Bøn:

Herre! Du som altid bøyer dit Naades Øre til dine Børns bedende Røst, hør i Dag, o hør for din Kierligheds Skyld min ydmyge, min inderlige Bøn. See i din Faderlige Mildhed ned til denne Meenighed, over hvilken ieg saa ofte haver nedbedet og du udøst din guddommelige Velsignelse. - Velsign den nu og altid med alle dine Gaver for Legem og Sjæl med Jordens Frugtbarhed, med Fredens Rolighed, med Dyds og Enigheds milde Glæder. Bevar den for Misvæxt og Mangel, for Sygdom og Ufred, for Synd og Laster! Lad dit Ansigt lyse over den, at Kundskab om dine Gjerninger, om din Villie maa forfremmes meer og meere og vorde en udtømmelig Kilde til Lyksalighed. Vær den naadig, o barmhiertige Gud! og skienk den din Fred, Hiertets Fred, Jesu Christi Fred! Bønhør mig, Fader, du som...

Indgang.

Det er i 300 Aar første Gang, at Thorning Præst fra dette Sted siger Meenigheden sit Farvel. Alle have de, paa een Ulykkelig nær, kun flyttet eengang - fra Præstegaarden til Kirkegaarden, de hvile alle fra deres Dagværk tæt uden for disse Muure, indenfor hvilke de indtil Døden prædikede Jesu Christi Evangl. Deres Legemer sove blandt dem, som de have lært, trøstet, formanet. Kun Døden har hidtil formaet at adskille Lærer og Meenighed, dens Haand kun har været stærk nok til at opløse et Baand, som knyttedes for hele Livet, et Baand, som Religionen bandt og gjensidig Kjerlighed styrkede. - Jeg skal være den Første, som selv løser det - dog ikke ieg, men den, som styrer Menneskets Skjæbne,

den Gud, som gav mig en talrig Familie at forsørge, at opdrage, han, hvis evige Viisdom har tilskaaret Brødet sparsommere nu end tilforn. Medbrødre! De allerfleste af eder maa vide, hvad ieg med Sandhed maa sige: at ingen Misnøje, ingen Harme, men kun en bydende Nødvendighed har kaldet mig fra Thorning. Jeg har fra min allerførste Modtagelse af havt altfor mange Beviser paa Velvillie, paa Kierlighed og Agtelse til at enkelte og lidet betydende Ubehageligheder skulle kunnet berøve mig Lysten til at leve blandt saa mange Retskafne. Saa mange leve efter det Guds Ord ieg talte, saa mangt et Korn ieg i Jesu Navn udstrøede er faldet dybt i frugtbar Jord, at ieg vel maa sukke over de spilte, men ikke fortvivle. Jeg maa, ieg skal forlade eder, dem, som have hørt, have troet, have elsket mig, og dem, som kun have elsket sig selv, kun hørt deres egne Lysters Stemme. Det er sidste Gang ieg opmuntrer hine og advarer disse. Og hvorom skulle da denne min sidste Tale hellere være end om det, der er Grundvolden for vor Troe, Betingelsen for vor Lyksalighed; hvorom skulle ieg hellere tale end om det, der haver hver Gang været Hoved-Sagen i min Tale, der opfylder os alle, det Himmelske Lys paa vor Stie, det Himmelske Haab i vore Hierter, Jesu Christi Hellige Evangl., og vil ieg da i hans Hellige Navn til venlig Afskeed med denne hans Meenighed forestille *evangeliske Christne som et Dyds, et Eenigheds og Lyksaligheds Forbund*.

Det som vorder Indholdet af min Prædiken forestilles i Dagens Evangelium af Frelseren selv i en skøn og træffende Lignelse: Gud under Billedet af en god Konge indbyder alle til Lyksalighed, alle uden Undtagelse kaldes, bedes, nødes ved hans Udsendinge, ved Profeter, ved de af hans Aand begejstrede Lærere ind i det den reeneste Glædes-Samfund, det Christne Samfund, for hvis Oprettelse Stifteren selv hengav sit Liv, er et Dyds, et Eenigheds, et Lyksaligheds Forbund: Ikkun de Dydige kunne deri optages og forblive, de som letsindigen forsømme, som frækt overtræde

deres Pligter, skulle udstødes af Selskabet, ligesom den der til et Kongelig Gilde ville fremstille sig i uanstændigt Dragt. Og ligerviis som Eenighed bør herske ved Gildet, befordre og beskytte den uskyldige Glæde, saaledes bør og i det Christne Samfund Enighed være de Christelige Dyders Frugt og Borgen for fælles Lyksalighed. Lige som endelig Gjæsternes Glæde er Indbyderens Formaal, saa er ogsaa Jordisk Tilfredshed og Himmelsk Salighed Religionsstifterens inderlige Hensigt. Skal denne opnaacs, da maa de Christnes Samfund være et Dyds Forbund.

Det er forgjæves, Christne! at ville lægge nogen anden Grundvold end den, som er lagt, som er Jesus Christus, som er Dyden og Viisdommen. Det er umulig at aabne nogen anden Dør ind til den evige Lyksalighed. Vejen gaar ved Jesu Haand ikkun gjennem Pligternes snævre og trange Port, enhver anden er Tyvenes og Bedragernes Lønvej der fører til Døden. Ikke den, som blot paakalder min Himmelske Faders Navn, siger han, men den, som tillige udretter hans Villie, skal kaldes hans Barn. Alle skal vel kaldes, men kun de Dydige skal vælges til Gjæster ved mit Bryllup, og kun til dem, der i Ydmyghed opfylde deres Pligter, der af virkelig Overbeviisning om egne Mangler og Ufuldkommenheder og uden Hyklarie ydmyge sig selv - kun til dem vil han sige: "Ven, sid højere op! du skal hædres blandt dine Medgjæster." Farer ikke vild! tilraaber os Jesu Apostel - Gud lader sig ikke spotte. Hans Fordringer paa os fyldestgjøres ikke ved Ord, men ved Handling; thi hvad Mennesket saaer skal han ogsaa høste, hvo som saaer i legemlige Lysters troløse Jordbund, skal høste Fordærvelse, men hvo som udstrøer sine dydige Gjerninger i Religionens frugtbare Grund den skal høste Dyds og levende Guds frygts evige Frugter. Troe ikke at kunne ved hykkelske Fagter og falske Ord bedrage den, som kjender Hjerterne. Bedrager eder ikke heller selv og lader eder ikke bedrage. Skyer som en dræbende Pest de Lastefulde der i

aabenbare Frækhed fornægte Frelseren og hans Lære. Men, o, vogter eder ogsaa for hine falske Profeter, der komme til eder i udvortes Helligheds reene Klæder, men indvortes ere de glubende Ulve, flyer bordt fra disse kalkede Grave, hvis Hykleminer og søde Ord søge at skjule indvortes Uteerlighed! Paa deres Frugter skulle I kjende dem, ligesom Legemet er død uden Aand saa er og Troen uden Gjerning! mange kunne komme og sige til eder: her er Christus, og der er Christus! men nej! han boer ej paa Hyklerens Læber, men allene i den Dydiges Hjerter. O! at han boede i ethvert Hjerter, som slaar i dette hans Himmelske Faders Huus. O! at ethvert Hjerter i denne Meenighed var Jesu og Dydens Tempel! Dette var mit inderlige Ønske, dette mit glade Haab, dette Maalet for mine Bestræbelser. Hvor vidt det er opnaaet - Gud alleene veed det - han i hvis hellige Navn ieg plantede, han alleene veed, hvad der voxde, og hvad der visnede. O! - at ieg torde sige med min Mester og Herre: ieg takker dig Fader, at ieg ingen mistede af dem du gav mig uden den eene fortabte, at dog kun een - nej, Herre! ieg vil ikke klage, ikke i Dag klage, ieg vil takke dig for dem ieg beholdt! om end tusende faldt vedmin højre Side og 10,000 ved min venstre, du, o Gud! kan holde end flere oprejste, ja atter rejse dem som faldt. Dette trøstende Haab vil ieg medtage: at ogsaa denne Meenighed skal under en længere og viisere Vejledning meer og meer forædles til christeligt Dyds og Gudfrygtigheds Forbund, at han selv den Fredens Gud vil omsider hellige eder ganske og aldeeles!

2.

Men et Samfund af dydige Christne er ogsaa et Eenigheds Forbund. Allerede een af de gl. Profeter sagde: Det er skjønt, naar Brødre boe med Eenighed blandt hverandre. Frelseren sagde siden i Afskeedsnatten: "Derpaa skulle alle kjende, at I ere mine Disciple, dersom I have

indbyrdes Kjerlighed, og hans Apostel vil, at Kiv og Trætte ej engang maa nævnes blandt Christne. Hvad nytter, hvad pryder det christne Navn, naar det bæres af kivagtige, hævnjerrige, hadske, uforsonlige Mennesker, i Sandhed de bære kun Navnet og vanære det: den, der er vred paa sin Broder uden Skyld, den, som skjelder, haaner, bagtaler ham, forbittrer ham Livet ved giftige Ord - den vorder skyldig til den Straf, for hvilken sand Christendom skulle befrie Menneskene. Den, som ikke er kjerlig, fredelig sindet mod sine Medmennesker, den har ej heller Gud i sit Hjerter. Hvo som siger, at han elsker Gud og hader sin Broder - han er en Løgner, og der boer ikke Sandhed, ikke Guds frygt i ham. "Vend om, vend om" tilraaber os Fredens Fyrste Jesus - du som nærmer dig Herrens Alter med et uforsonligt Sind! kom ej med dine Ønsker, dine Bønner til Kjerlighedens Gud, før du har forligt dig med din Modstander." Og hvo vinder meere ved Fredsommelighed, Eftergivenhed, Sagtmodighed end den Fredsommelige, Eftergivne og Sagtmodige selv. Er ikke Fred een af de største Livets Goder? en Betingelse for alle andre, et Værn om dem? og er ikke Krig - i det Store og i det Smaa, Krig i et Land og Krig i et Huus den værste af alle Plager - alle Glæders Morder? Er ikke Armod med Fred bedre end Rigdom med Ufred - lidet med Sundhed paa et Tagkammer i en Hytte bedre end et stort Huus fuld af slagtet Qvæg med Trætte? og er endelig ikke Fred saa stor en Lyksalighed, Kronen paa al anden Lyksalighed, at den bruges i den hellige Skrivt til at betegne Lyksaligheden selv? - Har ieg, o mine Venner! anprist eder denne Fred, denne Eenighed, denne christelige Broderkjerlighed? har I troet mig? har I fuldt min Formaning? Har I Alle med een Herre, een Daab, eet Haab havt eet Sind om Kjerlighed? Mange - ja Mange have dog bevaret dette Klenodie, Mange have gjenvundet det - Mangen Familie, mange Søskende, mangt et Ægtepar, mange Naboer have bevaret og bevare eet Sind i Christo Jesu. Ja jeg vil ogsaa

medtage dette Haab, Herre! lad mig for Jesu Skyld beholde det: at Fred skal blomstre og stedse meere og meere voxte og befæstes, saa denne Meenighed ogsaa engang vorder Fredens som Dydens Hjem, et Kjerligheds, et Eenigheds trofaste uopløselige Forbund: saa hver en Læbe maa synge af Hjertet:

*Hvor dejlig skal Guds Kirke staa
og i hans Aasyn Ynde faae,
naar alle Hjerter knyttet er
udi eet Sind og een Begier.*

3.

Og da - da vorder dydige eenige Christnes Samfund ogsaa et Lyksaligheds Forbund. Ligesom Synden allerede i dette Liv har en Deel af sin Straf, saaledes ogsaa Dyden Part i sin Belønning. Lad end Lastefulde juble og triumphere! Deres Jubel er Forstillelse, deres Triumph skjuler et urofuldt Hierte: deres Glæde er som Solens matte Skjær gjennem Taage; deres vilde Fryderaab opstiger fra et ængstet Bryst. De nære i deres Barm en Ild, som de forgjæves stræbe at slukke, en Slange, som de ikke mægte at kvæle. Selv før Synden begaaes, mærkes dens Straf i de martrende Bebrejdelser, i den pinefulde Angest, som ledsager den onde Beslutning. Ja sandelig en Ugudeligs Glæde er som hans Haab, som et Kjærduun der bortføres af Vinden, som Skum, der drives af en Hvirvelvind, som Røg der adsplittes af Vejret, som Erindringen om en Gjæst, der har kun een Dag været til Herberge, Og Døden - hvor bitter er blodt dens Ihukommelse for hver den som lever i Vellyst. Dyden derimod ogsaa den faar sin Betaling forud i den blide Sjæleroe, den himmelske Sødhed, der begynder lige saa tidlig som den ædle Beslutning, den milde Fred med Gud og med sig selv, denne indvortes Roe, som langt opvejer alle andre jordiske Nydelser tilsammen, er den jordiske Halvdeel af Dydens Løn, en Forsmag, et Pant paa den Himmelske. Hvad er Rigdom, hvad er

Sandsernes Glæder, hvad er Hævnens, hvad er Vellystens Sødheder mod en god Samvittigheds høje Fryd; hine forsvinde, bortvejres om ikke Illustrationerne vises ikke af hensyn til rettighederne. før saa i Dødens alvorlige Time, de forlade den Ulykkelige, som overgav sig til dem, de vende ham Ryggen som troløse Venner i den Stund, da han trænger til Trøst. Da trøstes den Dydige, da fylder Haabet hans Barm, da besejrer det Dødens Smerte og al dens Bitterhed. Guds frygt som er den sande Viisdom, Dydens Kilde og Grundvold, fremstilles derfor i Skriften med Sandhed saaledes talende: "Kommer til mig og bliver opfyldte af mine Frugter! de som æde mig, skal hungre mere efter mig, og de som drikke tørste mere; thi min Amindelse og min Arv er sødere end Honning, jeg er Moder til Kjerlighed og Haab, og jeg giver mine Børn de Ting, som vare evigt." Disse evigvarende Gaver, disse uforgjængelige Goder, skulle de, o evige Godhed! vorde denne Meenighed til Deel? Skal Kjerlighed til dig og Dyden blomstre og forfremmes? Skulle disse dine Børn med Eenighed boe blandt hverandre? Skal dette Samfund vorde Fredens og Glædens Hjem? Jeg haaber det, og i dette Haab skilles ieg fra den. -

Far da vel, min elskte Meenighed!
Kjerlighedens og Fredens Gud give dig sin evige Velsignelse.

Steen Steensen Blicher

Himmelbjerget

Uddrag – 1838

Solen var nær sin Nedgang, men syntes os at synke langsommere end sædvanligt – ret som den tøvede for end længere at beskue Jordens Yndighed, et Værk af dens almægtige Straaler.

Alle Vinde var til Hvile; intet Blad, intet Straa bevægede sig.

Søen var et Spejl, hvori den modliggende Egn fordoblede sine Marker, Linde og Huse. I Dalen mod Vesten opsteg enkelte Røgstøtter fra de mellem Træerne skjulte Kulmiler og Vaaninger.

Men saa stille det var i Luften, saa liveligt var der paa Jorden: Fuglesang i Skoven bag os, og foran os Hedelærkernes vekslende Elskovstøner, der svarede hinanden fra Enebærbuskene; fra den sivgroede Søbred hørtes Vildændernes Skræppen, Lommens og Vandhønsens Kluk, og længere borte den hjemvendende Fiskers Aareslag og hans Aftensalme.

Selv fra Markerne hinsides hørtes Kvægets Brølen, Gaardhundredes Gøen, Møllebækkens Susen og Værkets Klappen. Nu var Solen dalet, og bedeklokkens Klang fra mange Kirker kaldte den trætte Landmand til Søvn og Hvile.

Aftenduggen hævede sig allerede fra alle Enge og Vande og snart skjulte den hele Søen.

De fjerne Bakker og Skovenes Toppe svømmede paa Taagen.

Min Pen er ingen Pensel. Rejs selv til Himmelbjerget, og se! ...

Himmelbjergmøderne

Brev fra Blicher som Himmelbjærgspræst

Festen blev velvilligt omtalt i flere af landets blade, saaledes i *Jyllandsposten*, *Dannevirke* og *Dagen*. Blicher selv skriver til sin nye ven Koch om Festen:

Spentrup d.7. Aug. 1839

Min nye, men allerede gamle Ven, være forvisset om den Glæde, Deres Brev af 2den. M. vakte hos mig. Jeg haaber, at mit skal gjengjælde noget deraf. – Da De vel ikke holder *Randers Avis*, sender jeg den Stump af samme, hvorpå min beretning om Himmelbjergdagen er aftrykt. I *Jyllandsposten* vil de finde min tale og Folkesang**, af hvilke jeg inegn afskrevet har. Maatte vi dog mødes der adaaere! – Jeg har til Festtiden foreslaaet senere 23., 24. og 25 Juny. Gid dog Mange af vore sønderjyske Brødre villee der forene sig med os!

De skal see: det bliver ingen almindelig skovtuur. Min plan er vel højt oppe; men derfor intet Luftkastel! Nu eller aldrig skal Danmark opstaae af sin lange, lange Slummer. Du min danske Broder! Er og en af dem, der have stødt i Opvækkelsens Basune.

Mit trofaste Haandslag!

St. St. Blicher

Steen Steensen
Blicher

Viborg Amts Beskrivelse

*Bidrag til Kundskab
om de danske Pro-
vindsers nærvæ-
rende Tilstand.
Foranstaltet, efter
Kongelig Befaling,
ved Landhuus-
holdningsselskabet.*

*(Viborg Amts Beskri-
velse, 1839 s. 80)*

Uddraget er en kort beskrivelse, hvor man tydeligt ser Blichers engagement i det område, han holder af at beskrive i sine noveller og digte. I uddraget forholder han sig anderledes til egnen end i de skønlitterære tekster, hvilket bl.a. skyldes at dette er en bestillingsopgave om tingenes tilstand.

Mogle bruge, istædetfor paa ny at tage den lyngsprungne Jord under Ploven, at indtage af den gamle Hebe. Men dette forfører og til at udmagre Jorden, og saaledes for en lang Raekke af Aar at gjøre den uduelig til at modtage ny Bearbejdelse.

En, uden Sammenligning fortrinligere Jordforbedring, Hedsens Forvandling til Eng eller varig Græsland ved Overvisling, er paa behørig Sted udførligere fremstillet.

Den hidtil almindeligste, og enten meest fordelagtige, eller mindst skadelige Hebeopdyrkning foretages af Plovdrivende, og i Forbindelse med andet og større Jordbrug. Men dog er i senere Tider mange Hebestykker særskilt — uden Forbindelse med anden Mark — opdyrkede. Forsaauidt dette skeer paa den Maade: at Nybyggeren er, og vil vedblive at være Ejer af Lodden, og at han dyrker den selv med egne Trækdyr — helst Køer — da maae Foretagendet ansees for statsgavnligt; thi det vil (med saa og Sagen selv uvedkommende Undtagelser) paa eengang forsøge Folkemængden og Jordens Production. Finde derimod de opgivne Betingelser ikke Sted: er Nybyggeren Lejer, og skal han have Andre til at dyrke Lodden, da forsøges vel Folkemængden, men Velstanden formindskes; thi saadanne Anlæg ere at betragte som ligesaa mange Fattighuse. Almindeligviis lejes Lodden — 4, 5 Edr. Land og noget mere — paa 10 à 12 Aar: Ejeren afgiver Arbejdsdyr og Redskaber til Opbrydningen, dog for Betaling, som gjerne bestaaer i Dagsgjerning, og naar Colonisten gifter sig, tillige i rundelig Kost: de første 4 à 5 Aar giver denne intet i Leje; men forbinder sig til i de øvrige Aar af Lejetiden at yde meer, end han formaaer; hvorfor han enten kaster sig paa Fattigvæsenet, eller løber fra sin usle og i Birkelighed kun provisoriske Hytte, og lader det være Communens Sag, hvorledes han kan faae en anden til sig og Familie. Lovgivningen har viseligen stræbt at sætte en Grandse for Udpavcellering i det Smaa; men saadan Udlejning tykkes mig end stærkere at trænge til Indskrænkning. Herom udførligere paa sit Sted.

Vi komme hernæst til at tale om Kjær og Moser. Med saadanne er Amtet rigelig forsynet; og dette er i Sandhed en

Steen Steensen Blicher

Steen Steensen Blichers liv fortalt af ham selv

Uddrag – 1840

S. 19: "I 1807 stod B. selv som Mariner*), og saae paa Kjøbenhavns Bombardement; men da denne, den kostbareste af alle Illuminationer, var forbi, og da hans Smule Linned, øvrige Klæder og Bøger imidlertid brændte (med Lille-Kannikestræde), og hans Timeinformationer ophørte, saae han sig nødsaget til at forlade den mishandlede Hovedstad, og søgte dagligt Brød hos sin Fader i Randlev**). Her forblev han henvend et Aar, da han først hen i Efteraaret 1808 drog tilbage til Kjøbenhavn, for at tænke på Embedseksamen. Da faderen, formedelst gammel Gjæld, ikke havde Raad til, hverken at forsyne ham tilstrækkeligt, eller ret længe, med Mynt, blev det en nødvendig Opgave: at tage Attestats paa et halvt Aar; og det paa halv Gage og halv Tæring.

*) Saaledes tituleredes 8de Compagnie af Studenterchoret.

***) Denne, som 1779 var bleven Præst i Vium, var nemlig 1796 forflyttet til Randlev i Hads-Herred, Aarhus Stift, hvor han forblev, til han i 1824 resignerede."

S. 26: "Under Kjøbenhavns Belejring var Diæten uordentlig, Søvnens urolig og afbrudt. Da Bombardementet begyndte, havde han just lavet sig til, i Sengen at tage sig Oprejsning; men han maatte nu Kl. 8 om Aftenen i Gevær og paa Volden. Efter her i over 7 Timer at have betragtet Bomber og Raketter og deres frygtelige Virkninger, kunne han ikke længer modstaae Søvnighedens Indvirkning, og bad derfor sin Captajn om Tilladelse at maatte sætte sig tilhvile ved et Træ. Her sov han nu i mere end tre Timer, saa sødelig som, efter et gammelt Mundheld, i sin Moders Dragkiste."

Vedr. venstre spalte:

Ifølge Knud Sørensen (i St. St. Blicher – Digter og samfundsborger, s. 32) var Blicher ligeledes i København under Slaget på Reden den 2. april 1801, men han nævner ikke dette voldsomme angreb på København og den danske flåde med ét ord! Hvorfor? Han læste til eksamen – koncentreret og indædt!

Forslag til litteratursammenligninger

I det følgende gives fire forslag til tekster som kan læses overfor Steen Steensen Blicher. Med disse forslag i hånden har man mulighed for – gennem diskussion – at komme endnu mere ind under huden på Blicher.

B.S. Ingemann: I sne staar urt og busk i skjul, 1831

Olivia Levison: *af* Konsulinden 1887

Inger Christensen: Et samfund kan være så stenet, 1969

Dan Turell: Storbyens Pris 1977

I sne står urt og busk i skjul

Tekst: B. S. Ingemann, 1831

Melodi: J. P. E. Hartmann, 1866

I sne står urt og busk i skjul,
det er så koldt derude,
dog synger der en lille fugl
på kvist ved frosne rude.

Giv tid! giv tid! - den nynner glad
og ryster de små vinger, -
giv tid! og hver en kvist får blad,
giv tid! - hver blomst udspringer.

Giv tid! og livets træ bli'r grønt,
må frosten det end kue,
giv tid! og hvad du drømte skønt,
du skal i sandhed skue.

Giv tid! og åndens vinterblund
skal fly for herlig sommer,
giv tid, og bi på herrens stund,
- hans skønhedsrige kommer.

Uddrag af Konsulinden

Olivia Levison, 1887

(I: Pil Dahlerup, Det moderne gennembruds kvinder, bd. 1. 1983. S. 220)

"Lyden af hans Trin tabte sig; der blev stille. Elisabeth tog Hænderne fra Ansigtet, rejste sig og lyttede. Kom han tilbage? Nej; han gik virkelig. Hun blev siddende oprejst i Hængekøjen og saa' sig omkring. Vandet smækkede med smaa regelmæssige Slag ind paa Sandet og snoede sig tilbage igjen med en svag Raslen: ved Landingsbroen laa en Baad tøjret, den sejlede med Strømmen, vuggede og vrikkede sig udefter til Lænkens Længde var naaet; saa gav det et Ryk, og den fo'r ind, for lidt efter, smaat, at glide ud igen. Hørte det ikke op? Blev det ikke forbi? Blev alting saadan ved, evigt, uden Ophør, forfra om igjen ..."

Et samfund kan være så stenet

Inger Christensen, 1969

1 Et samfund kan være så stenet,
at alt er en eneste blok,
I: og indbyggermassen så benet,
at livet er gået i chok. :|

2 Og hjertet er helt i skygge,
og hjertet er næsten hørt op,
I: til nogen begynder at bygge
en by, der er blød som en krop. :|

Til Storbyens Pris

Dan Turell, 1977

"Vi rigtige storbymennesker, vi asfaltrotter der lever af benzin og nikotin, vi der altid kommer til at smile lidt, ikke hånligt, ikke afstandtagende, bare uvilkårligt, når nogen taler om landets og naturens fredfulde skønhed - vi ville sandsynligvis dø hvis man fjernede os fra beton'en og cementen og neon-skiltene. De kan komme nok så 5 mange gange og fortælle om solnedgangen ved Vesterhavet, men alligevel er og blir der nu noget ganske anderledes ved at stå og hænge en halv times tid om gadehjørnet ved Vesterbrogade. Og desuden når den sol er gået ned ved Vesterhavet, hvad gør man så? Så går man hjem. Fra hjørnet af Vesterbrogade er der dog en del andre muligheder. Flere, i hvert fald.

Hvad er det da så der er så dragende ved storbyen? spurgte jeg rent retorisk mig selv forleden dag. Svaret faldt med uforlignelig præcision: Det er storbysamfundets to enestående kvaliteter, dets anonymitet og dets availabilitet.

Anonymiteten er den rævefordel som den mindre by aldrig får. Ligemeget hvor du går hen ved de du er slagterens datter og at du spiller på det lokale håndboldhold. Hvis du blir træt af dig selv er du hængt op.

Den gælder ikke i Storbyen. Det er bare tre gader væk, og så aner de ikke hvor du bor. Og hvis du er træt af sjakket på den okale, så er der fem hundrede andre lokale hvor du kan begynde forfra. Du kan skjule dig i København. Du kan skifte identitet i Storbyen. Det ville aldrig lykkes Bruce Wayne at skifte til Batman i Ærøskøbing.

Man har større rammer i Storbyen. Det lille samfund er totalt ritualiseret. Enten er du postbud eller grønthandler, eller du gør dit eller dat, og dermed slut. Storbyen har plads til en lang, broget række af alt-mulig-mennesker der danser frem og tilbage mellem muligheder og tilbud og foretrækker det. "Landstrygeren" er uddøende, der er ikke mere så meget at gå på fra by til by. Fra gade til gade, fra fabrik til fabrik i Storbyen, derimod, der er vor tids vagabond: by-flakkeren.

Denne anonymitet, det beskyttende storby-nattæppe om skuldrene, er den ene af Storbyens enorme psykologiske fordele. Den anden er den jeg kaldte availabiliteten, et frygteligt ord, men det er af engelsk, available: til rådighed stående, for hånden værende, klart, disponibelt - og det er det der karakteriserer Storbyen. Alting er til enhver tid til stede i Sjælenes som Kroppenes Store Supermarked, You can get anything you want, alle stimuli, sansninger, sensationer. Røgede makreller? Derovre. New Orleans-jazz? Den vej. Hurtigt knald? Lige ud. Små blå søm? Til højre. Voldsfilm? Til venstre. Der er altid et eller andet sted den musik netop du vil høre, i reglen er der et sted hvor I kan hænge og høre den hver aften. Der er altid et værtshus af den slags netop du kan lide, og der er altid en bager der koger tebollerne og krydrer grahamsbrødet ganske som din egen ukuelige mor.

Og i Storbyen er der den virkelige junglefeber, den til enhver tid eksisterende mulighed for noget nyt og eksplosivt lige omkring gadehjørnet. Som det hed med en gammel melodi: Love Is Just Around The Corner. Og det er nu noget andet, når du kan møde en pige uden nødvendigvis at vide at det er apotekerens fregnede Karin

som ellers var forlovet med
saddelmagerens Niels Peter og som faster
syntes var så sød ved konfirmationsfesten
(men faster var virkelig også corny) ...

Well, og så indrømmer jeg endda, at
København ikke helt er en storby, den er en
intimstorby, en miniaturestorby. Men den
bliver det, den er godt på vej. Og vi der
elsker stenbroen ser frem til det. Der er nu
engang intet så fortroligt og lunt og
hyggeligt som den gode gamle
fremmedgjorte forpestede forurenede
sindssyge schizofrene storby. Det er
sateme noget andet end på landet, hvor
man gang på gang står over for et træ og
ved det er så-og-så smukt og glør og glør
på det uden at der sker noget - og til sidst
fortvivlet begynder at lede efter den
sprække, hvor man skal smide 25-øren i for
at lortet går i gang."

Forslag til opgaver:

Opgaver til Uddrag af Himmel- bjerget

Der ønskes en stilistisk analyse.

- a. Beskriv den solnedgang, du oplevede sidst – eller den der har gjort størst indtryk på dig.
- b. Læs Blichers tekst højt. Hvad hæfter du dig ved?
- c. Hvilken virkning af de mange korte afsnit sammenlignet med den originale tekst, der består af to afsnit?
- d. Hvilke stilistiske virkemidler har Blicher anvendt?
sammenligning, modsætning, besjæling, personifikation, apposition, allitteration, triade, syntetisk eller analytisk sprog, sanseindtryk, andre virkemidler – og hvilken virkning har de hver især?
- e. Hvilken virkning har det om sætningerne i l. 27 står først eller sidst?
- f. Hvilken fortælle teknik er der anvendt?
- g. Sammenlign form og indhold med uddraget af Olivia Levison: Konsulinden. Hvad siger de to uddrag om fortællernes livssyn?

Opgaver til Blicher og Ingemann

Tekster

1. Steen Steensen Blicher: Det er hvidt herude, Ouverture. Trækfuglene – Naturconcert, 1838
2. B.S. Ingemann: I Sne Staaer Urt og Busk i Skjul. Huldre-Gaverne eller Ole Navnlæse-Levnets-Eventyr fortalt af ham selv, 1831

3. Jeppe Aakjær: Sneflokke kommer vrimplende, 1916 – kan bruges alternativt

4. Steen Steensen Blicher: Hosekræmmeren, 1829

Melodier

A. Th. Laub, 1914

B. J.P.E. Hartmann, 1866

Opgaver

1. Vintersange

Skriv en litterær artikel om danske vintersange (tekst 1 og 2). Artiklen skal indeholde en sammenlignende analyse og fortolkning, hvor du bl.a. skal komme ind på opfattelsen af vinteren og de to digteres sprog. I en afsluttende perspektivering skal du placere teksterne litteraturhistorisk. (Husk at den litterære artikel som sit centrale indhold har en analyse og fortolkning af en eller flere tekster, samt at der lægges vægt på faglig præcision og metodisk grundighed. Der stilles ofte krav om litteraturhistorisk eller genremæssig perspektivering eller om sammenligning med anden litteratur.)

2. Vintersange

Skriv en litterær om danske vintersange (tekst 1 og 2). Artiklen skal indeholde en sammenlignende analyse og fortolkning, hvor du bl.a. skal komme ind på opfattelsen af vinteren og de to digteres sprog. Hvordan forholder de to melodier sig til teksternes stemning/budskab? I en afsluttende perspektivering skal du placere teksterne litteraturhistorisk. (Denne opgave kan stilles elever, der har musik som studieretningsfag.)

3. Landskabsbeskrivelser

Skriv en litterær artikel om Blichers beskrivelse af hedelandskaber i indledningen og afslutningen til novellen Hosekræmmeren (tekst 3). Artiklen skal indeholde en sammenligning af de to afsnit, hvor du bl.a. skal komme ind på sproget og dets virkning. Hvordan forholder Blicher sig til natur og kultur? I en afsluttende perspektivering skal du relatere landskabsbeskrivelserne til novellens tema og din fortolkning af teksten.

Folkehøjskolens Melodibog, 1958

Nr. 624.

J. P. E. Hartmann 1866

I sne står urt og busk i skjul; det er så koldt der - u - de; dog
syn - ger der en lil - le fugl på kvist ved fros - ne ru - de.

Nr. 625.

Th. Laub 1914

Det er hvidt her - u - de: kyn-del-mis - se slår sin knu - de
o - ver-må-de hvas og hård,- hvidt for-ne - den, hvidt for - o - ven,
pud-ret tykt står træ i sko-ven som ud-i min a-bild-gård.

Copyright 1915-1943 by Wilhelm Hansen, Copenhagen

BILAG 2 – DEN GODE HJEMMESIDE – RAPPORT TIL MUSEUMSFORMIDLER ANJA HØEGH – 30.11.2012

1) Generelt: Hvad kan en god hjemmeside? (+eks)

- God brugerflade med let navigation
 - Overskuelighed – enkelt, fx med mange overskrifter
 - Læsbarhed (farver, skrifttype, m.m.)
 - Ikke for meget tekst → den skal være skimbar
 - Overensstemmelse mellem de 5 faktorer i pentagrammet
 - Skelnen mellem links og "alm" tekst
 - Fokus – både i emne og layout
 - Tydelig målgruppe + afsender + senest opdateret
 - Grafik + billede – fangende æstetik – (OBS: må ikke overdrives, det skal være relevant)
 - Korrekt sprog
 - Den omvendte nyhedstrekant (det vigtigste først)
- Eksempler:
- God hjemmeside: www.arla.dk

2) Præsentation af jeres idéer

- Blichersbook – ligesom facebook
 - Chat med Blicher og andre personer i novellerne (i bestemte tidsrum hvor I så chatter med folk)
 - Hver person har hver deres profil med tidslinje over deres liv, billeder, forholdsstatus osv.
- Virtuel museum:
 - Man kan bevæge sig rundt på museet på hjemmesiden
 - Her skal man kunne trykke på personer og ting og så få en kort forklaring.
 - Lad "Blicher" forklare tingene
 - Kan også være rum fra novellerne, hvor man kan få forklaringer om handlingen og personerne
- Målgrupper
 - Opdel fra forsiden hjemmesiden i målgrupper, så man kommer ind på det der relaterer til ens formål:
 - 0.-3. Klasse
 - 4.-6. Klasse
 - 7.-10. Klasse
 - Gymnasieelever
 - Lærere
 - Folkeskole: Spil, quiz, evt. analysehjælp til de ældste
 - Gymnasier: Forum til analysehjælp, baggrundsviden
- Generelt:
 - Der skal være en rød tråd mellem museum, byen og novellerne
 - Analyseforum, hvor man kan få hints til analysen, fx i form af spørgsmål til den konkrete analyse

- At man kan læse novellerne derinde, og kan køre musen hen over fremmedord og gammeldags ord og så få en forklaring på dem.

3) Evt. inspirations-links-præsentation til efterligning

- a. Gode funktioner: www.facebook.com, www.f-s.dk <http://www.apple.com/dk/>
- b. Gode øvelser: www.matematikbogen.dk
- c. Godt layout: www.arla.dk, <http://www.smk.dk/>, <http://www.apple.com/dk/>

BILAG 3 – EVALUERINGSSKEMA TIL ELEVER

Evalueringsspørgsmål til samarbejdsprojektet "Hvad skal vi med ham der Blicher"?

M__ F__ klasse: _____

Hvordan har det været at være med i dette samarbejdsprojekt museum/gymnasium?

Hvilket fagligt udbytte fik du ud af dette samarbejde? Gerne eksempler

Har du før tænkt på at bruge et museum, som sparringspartner til en skriftlig opgave?

Hvad synes du er de 3 vigtigste punkter på en ny hjemmeside om Blicher til gymnasierne skal være?

(design, opgaver, interaktivitet eller andet)

1. _____

2. _____

3. _____

Hvordan vil du bruge en ny hjemmeside om Blicher og hans tid? (opslag, opgaver osv.)

Vil du anbefale den til andre? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvad tænkte du om St. St. Blicher inden projektet?

Har du fået et nyt syn på St. St. Blicher? Hvorfor/hvorfor ikke

Er der gode ideer til det næste samarbejde gymnasium/museum?(Er der noget vi skal huske? Er der noget vi skal gøre anderledes? Konkrete ideer osv.)

BILAG 4 – EVALUERINGSSKEMA TIL LÆRERE

Evaluering vedr. *Hvad skal vi med ham der Blicher?* Projekt fra Blicheregnens Museum

1. Har du brugt kompendiet om Blicher fra Blicheregnens Museum i din undervisning i år?

2. Hvis ja - hvilken del?

3. Hvis nej – Har du planer om at bruge det til næste år og til hvad?

4. Er der noget du føler, der mangler i kompendiet?

5. Hvad fik du ud af besøget på Blicheregnens Museum? Kunne du tænke dig at tage dine elever med herud?

6. Det endelige produkt i projektet bliver en ny hjemmeside om Blicher. Der vil være mulighed for at påvirke denne hjemmeside med opgaver, projekter og ideer – vil det være en hjemmeside du vil bruge i undervisningen og anbefale til eleverne?

7. Har du lyst til at samarbejde videre med Blicheregnens Museum omkring Blicher og 1800 tallet? (f.eks. med henblik på materiale til det nye site)

8. Hvis ja? Har du en e-mail vi må kontakte dig på?

9. Har du lyst til at modtage nyhedsbrev fra den nye hjemmeside om Blicher? Hvis ja- skriv e-mail.

På forhånd tak for hjælpen!

Praktiske oplysninger

Kontaktperson:

Line Højgaard, museumsinspektør, MUSEUM SILKEBORG – BLICHERREGNEN

Institutionens navn: Museum Silkeborg

Kontaktpersonens E mail: lh@blicheregnensmuseum.dk

Institutionens netadresse: www.blicheregnensmuseum.dk

Link til rapport valgfri

Samarbejdspartnere: Silkeborg Gymnasium, Viborg Gymnasium og Viborg Katedralskole

- Vedhæftede filer: Kompendium udviklet i samarbejde med Silkeborg gymnasium
- Rapport vedr. hjemmesider udviklet i innovationssamarbejde med elever fra Viborg katedralskole.
- Evaluerings spørgsmål
- Hjemmeside sitemap udviklet i samarbejde med

Projektet har været givtigt i forhold til museets muligheder for at bringe en ny målgruppe i spil. Der er allerede nu nye samarbejder på vej efter sommer ferien, som skal være med til at bygge videre på den platform vi nu har fået skabt. Vi har dog der undervejs har været nødt til at lave justeringer i forhold til vores plan, da vi fra museets side nu har fået et mere indgående blik ind i gymnasiernes hverdag og derigennem fundet ud af hvad der virker i forhold til elevernes faglige arbejde. Dette har de selv været med til sammen med deres lærere at give forskellige bud på. Resultatet er at der nu kommer en platform, som eleverne nemt kan bruge både til at søge viden omkring Blicher. Lærerne kan også bruge den i forhold forskellige opgaveforslag og der kan videndeles eller bringes andet relevant fagligt i spil. Platformen er med til at give et overblik over Blicher og hans forfatter skab for den enkelte lærer og den enkelte elev, samtidig er de selv med til påvirke platformen i forhold til eventuelle samarbejder med museet eller materiale de selv stiller til rådighed efterfølgende.

Vores erfaringer og det videre arbejde med projektet
Fra Hvad skal vi med ham Blicher til BlicherNU
Evalueringsskema til testklasser
Resultat af lærer og elevers evaluering af projektet
Afslutning
Bilag 1 - Kompendium